

YMPÄRISTÖ- TERVEYDENHUOLLON VALVONNAN SANASTO

- OHJE VALVONTAKOHTEISIIN JA
VALVONTATIETOIHIN LIITTYVIEN TERMIEN
KÄYTÖSTÄ

**Ordlista för miljö- och hälsoskyddstillsyn -
Anvisning om användning av terminologin
inom områdena
tillsynsobjekt och tillsynsdata**

**Vocabulary of
Environmental Health Care Control -
Guideline for Use of Terminology
Related to
Objects of Control and Control Data**

Julkaisijat:

Sosiaali- ja terveydenhuollon
lupa- ja valvontavirasto (Valvira),
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ja
Sanastokeskus TSK ry

© Sosiaali- ja terveydenhuollon
lupa- ja valvontavirasto (Valvira),
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ja
Sanastokeskus TSK ry

ISBN 978-952-9794-28-7

Helsinki 2.3.2012

Esipuhe

Sosiaali- ja terveysministeriö, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)¹, Kuluttajavirasto², Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)³ ja Sanastokeskus TSK ovat vuodesta 2008 tehneet työtä ympäristöterveydenhuollon valvonnan tiedonkeruun kehittämissäprojektiin (YHTI) liittyvän käsitteistön selkeyttämiseksi. Ympäristöterveydenhuollon valvontaan sisällytetään tässä yhteydessä terveydensuojelu-, kemikaali-, tupakka- ja kuluttajaturvallisuuslakien valvonta⁴. Käsitteiden määrittelytyö on jaettu kahteen sanastoprojektiin, joista kumpikin on liittynyt YHTI-tietojärjestelmäprojektin eri vaiheeseen. Ensimmäisessä sanastoprojektissa (YHTI 1) rahoittajina olivat Valvira ja Kuluttajavirasto, ja siinä käsiteltiin ympäristöterveydenhuollon valvontakohteita. Toinen projekti (YHTI 2), jota rahoittivat Valvira ja Tukes, käynnistettiin vuoden 2011 alussa, ja sen kohteena ovat olleet erityisesti tarkastuksissa kerättävät valvontatiedot.

Käsillä olevaan sanastoon on koottu YHTI 1- ja YHTI 2 -sanastoprojektien tuloksena syntyneet 124 käsittekuvausta. Käsitteiden sisältö selvitetään määritelmien ja niitä täydentävien lisätietojen avulla ja suomenkielisistä termeistä annetaan suositukset. Termeille annetaan myös vastineet ruotsin ja englannin kielillä. Käsitteiden välisiä suhteita havainnollistetaan käsitekaavioilla, joiden toivotaan antavan lukijalle kokonaiskuvan kustakin aihealueesta.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan sanasto on tarkoitettu ennen kaikkea kuntien valvontaviranomaisille ja muille ympäristöterveydenhuollon valvonnan parissa työskenteleville käytännön apuvälineeksi viestintään. Tällaisena apuvälineenä sanasto helpottaa myös kääntäjien, toimittajien ja tiedottajien työtä. Lisäksi sanaston tarkoituksena on tukea tietojärjestelmien kehitystyötä yhtenäistämällä järjestelmissä esiintyviä käsitteitä ja termejä.

Sanastossa annetut määritelmät voivat muodoltaan poiketa ympäristöterveydenhuollon eri toimialojen säädöksissä käytetyistä määritelmistä, mutta sisällöltään ne eivät ole ristiriidassa lainsäädännön määritelmien kanssa. Sanaston tarkoituksena on kuitenkin nimenomaan helpottaa viestintää yksiselitteisten määritelmien ja termien käyttöä koskevien suositusten avulla eikä suoraan ohjeistaa valvontaa.

Sanaston käsitteet on valittu YHTI-tietojärjestelmäprojektin tarpeita ajatellen. Sanasto ei yksinään anna kokonaiskuvaa ympäristöterveydenhuollon valvonnasta, vaan siihen on poimittu ne käsitteet, joiden määrittäminen on koettu keskeiseksi tietojärjestelmäprojektissa. Sanaston ulkopuolelle on rajattu käsitteitä, joiden sisällön on arvioitu avautuvan ilman määrittelyä, sekä käsitteitä, joiden määritelmät löytyvät sellaisinaan ympäristöterveydenhuollon alan säädöksistä tai joita selvennetään valvontaohjeistuksessa.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan sanaston laatineisiin työryhmiin kuuluivat:

Päivi Aalto, Valvira (YHTI 1, YHTI 2)

Anna Forsbacka, Valvira (v:een 2010) / Tukes (v:sta 2011) (YHTI 1, YHTI 2)

Johanna Haapala-Mrena, Valvira (YHTI 1)

Reetta Honkanen, Valvira (YHTI 1, YHTI 2)

Jyrki Huikari, sosiaali- ja terveysministeriö (YHTI 1, YHTI 2)

Matti Karuvaara, sosiaali- ja terveysministeriö (YHTI 1)

Liisa Keisteri, Espoon seudun ympäristöterveys (YHTI 1, YHTI 2)

Riina Kosunen, Sanastokeskus TSK (terminologi) (YHTI 1, YHTI 2)

Niina Kupiainen (ent. Torvela), Kuluttajavirasto (v:een 2010) / Tukes (v:sta 2011) (YHTI 1, YHTI 2)

Annika Kuttilainen, Tukes (YHTI 2)

Kaarina Kärnä, Kuluttajavirasto (v:een 2010) / Tukes (v:sta 2011) (YHTI 1, YHTI 2)

Mervi Leikoski, Tukes (YHTI 2)

Pertti Metiäinen, Valvira (YHTI2)

Jenni Mutka, Valvira (YHTI 1)

Kaisa Mäntynen, Valvira (YHTI 1)

1 aiemmin Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus (STTV)

2 Oli mukana YHTI 1 -sanastoprojektissa vv. 2008–2009.

3 Tuli mukaan YHTI 2 -sanastoprojektiin v. 2011.

4 Ympäristöterveydenhuollon valvontaan sisältyvän elintarvikevalvonnan käsitteet on määritelty Kuntien elintarvikevalvonnan tiedonkeruun kehittämissäprojektiin (KUTI) yhteydessä. Määrittelytyön tuloksena syntyi julkaisu *Elintarvikevalvonnan sanasto - ohje valvontakohteisiin ja valvontatietoihin liittyvien termien käytöstä*. Elintarvikevalvonnassa käytetään Elintarvikevalvonnan sanastossa ja valvonnan tietojärjestelmissä määriteltyjä käsitteitä.

Sanaston ruotsin- ja englanninkielisiä termejä hakivat terminologiharjoittelijat **Sari Hokkanen** (YHTI 1) ja **Päivi Kouki** (YHTI 2) sekä terminologi **Riina Kosunen** Sanastokeskus TSK:sta. Sanaston tallennus- ja muokkaustekniikasta vastasi Sanastokeskus TSK:n IT-suunnittelija **Saku Seppälä**.

YHTI 1- ja YHTI 2 -sanastoista järjestettiin kummastakin lausuntokierrokset, ja kierroksilla saatu palaute otettiin huomioon sanastojen viimeistelyssä. Kiitämme kaikkia sanastotyöhön osallistuneita asiantuntijoita arvokkaasta avusta.

Sisällysluettelo

Esipuhe.....	3
Käsittekaavioluettelo.....	6
Sanaston rakenne ja merkinnät.....	7
Käsitteet, määritelmät ja termit.....	7
Sanaston rakenne ja merkinnät.....	7
Käsittekaavioiden tulkinta.....	8
1 YHTI 1: Valvontakohteet	11
1.1 Yleisiä käsitteitä	11
1.2 Ympäristöterveydenhuollon säädösten mukainen toiminta	14
1.3 Ympäristöterveydenhuollon säädösten mukaiset toimijat	19
1.4 Ympäristöterveydenhuollon säädösten mukaiset toimipaikat	22
1.5 Tuotteet ja palvelut	26
1.6 Valvonta ja rekisterit	30
2 YHTI 2: Valvontatiedot	34
2.1 Valvontatiedot	34
2.1.1 Tarkastukset	41
2.1.2 Säännösten noudattamatta jättämisestä seuraavat valvontatoimenpiteet	45
2.2 Näytteenotto ja mittaus	53
Englanninkielinen hakemisto / English index.....	57
Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register.....	59
Suomenkielinen hakemisto.....	61

Käsitekaavioluettelo

Käsitekaavio 1. Yleisiä käsitteitä.	11
Käsitekaavio 2. Toiminnan edellytykset.	14
Käsitekaavio 3. Toiminta.	16
Käsitekaavio 4. Toimijat.	19
Käsitekaavio 5. Toimipaikat.	22
Käsitekaavio 6. Tuotteet ja palvelut.	26
Käsitekaavio 7. Myyntipäällys ja myyntipakkaus.	29
Käsitekaavio 8. Valvonta.	30
Käsitekaavio 9. Yleisiä valvontatietoihin liittyviä käsitteitä.	34
Käsitekaavio 10. Valvontatoimenpiteet.	37
Käsitekaavio 11. Valvontatiedot.	38
Käsitekaavio 12. Terveysvaaran hallinta.	39
Käsitekaavio 13. Tarkastukset.	41
Käsitekaavio 14. Säännösten noudattamatta jättämisestä seuraavat valvontatoimenpiteet.	45
Käsitekaavio 15. Ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomaisten käyttämät hallinnolliset pakkokeinot.	48
Käsitekaavio 16. Hallinnollisten pakkokeinojen tehosteet.	51
Käsitekaavio 17. Näytteenotto.	53
Käsitekaavio 18. Mittaus.	55

Sanaston rakenne ja merkinnät

Käsitteet, määritelmät ja termit

Sanaston lähtökohtana on ollut luotettavien määritelmien, käsitejärjestelmien ja termivastineiden tuottaminen. Siksi sanasto on laadittu systemaattisesti, terminologisten periaatteiden ja menetelmien mukaisesti¹. Terminologiselle sanastotyölle on ominaista käsitekeskeisyys. Siinä missä sanakirjat tarkastelevat sanoja ja niiden merkityksiä, terminologisten sanastojen lähtökohtana ovat käsitteet ja niiden väliset suhteet.

Käsitteet (esim. *hallinnollinen pakkokeino*) ovat ihmisen mielessään muodostamia ajatusmalleja, jotka vastaavat tiettyjä todellisuuden kohteita, niin sanottuja tarkoitteita. Tarkoitteet voivat olla konkreettisia tai abstrakteja, ja niillä on erilaisia ominaisuuksia. Näistä ominaisuuksista muodostettuja ajatusmalleja kutsutaan käsitepiirteiksi. Käsitteen sisältö muodostuu joukosta erilaisia käsitepiirteitä, joista olennaiset ja erottavat kuvataan **määritelmän** avulla. **Termit** puolestaan ovat käsitteiden nimityksiä, joiden avulla voidaan lyhyesti viitata käsitteen koko sisältöön.

Sanaston käsitteet on analysoitu selvittämällä kunkin käsitteen olennainen sisältö, käsitteiden väliset suhteet ja näiden suhteiden perusteella muodostuvat käsitejärjestelmät. Analyysin tuloksia on hyödynnetty määritelmien laadinnassa ja termien valinnassa. Käsitejärjestelmät on kuvattu usein myös graafisina kaavioina.

Sanaston rakenne ja merkinnät

Sanasto on ryhmitelty aiheen mukaisesti jäsenneltyihin lukuihin, ja kussakin luvussa toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan lähemmäksi. Aakkosellinen hakemisto löytyy sanaston lopusta kullakin sanaston kielellä. Hakemistoihin on poimittu suositettavien ja hylättävien termien lisäksi muita hakusanoja, jotka liittyvät läheisesti kyseiseen käsitteeseen. Nämä muut hakusanat viittaavat hakemistoissa päätermiin ja sen tietuenumeroon.

Käsitteet on esitetty sekä numeroituina termitietueina että käsitejärjestelmiä kuvaavina kaavioina. Käsitekaaviot ja termitietueet on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi. Kaikki sanaston käsitteet eivät ole mukana kaavioissa. Alla on esimerkkinä *valvontatietoa* käsittelevä termitietue (vasemmassa sarakkeessa):

62		<i>tietueen numero</i>
valvontatieto		<i>suomenkielinen termi tai termit (synonyymit) (ml. mahdolliset hylättävät termit)</i>
sv en	tillsynsdata <i>pl</i> ; kontrolldata <i>pl</i> control data not: control information	<i>ruotsin- ja englanninkieliset vastineet (ml. mahdolliset hylättävät vastineet)</i>
	säädösten mukainen ja <i>valvonnan</i> kannalta tarpeellinen tieto	<i>käsitteen määritelmä (kursivointi viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen)</i>
	Valvontatietoja ovat <i>valvontakohteen tunnistetiedot</i> , <i>valvontatoimenpiteisiin</i> liittyvät tiedot sekä vastaavat muut terveydensuojelulain, kemikaalilain, tupakkalain, kuluttajaturvallisuuslain ja niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.	<i>määritelmää täydentävä huomautus (kursivointi viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen)</i>

Suosittavimman **termi** on tietueessa ensimmäisenä. Samaa tarkoittavat termit eli **synonyymit** on merkitty suosittavimman termin jälkeen, ja synonyymit on erotettu toisistaan puolipisteellä. **Homonyymit** eli kirjoitusasultaan samanlaiset mutta merkitykseltään eri termit on erotettu toisistaan termin perässä olevin numeroin (esimerkiksi *tarkastus (1)*).

Vieraskieliset **vastineet** on merkitty seuraavin tunnuksin:

1 Ks. tarkemmin esim. Sanastotyön käsikirja (TSK 14, SFS-käsikirja 50, 1989)

sv	ruotsi
en	englanti
/GB/	britannianenglanti
/US/	amerikanenglanti

Ruotsin ett-suku on merkitty termin perässä olevalla kursivoidulla n-kirjaimella.

<i>n</i>	ruotsin ett-suku
----------	------------------

Termien ja erikielisten vastineiden yhteydessä on eräissä tapauksissa käytetty myös seuraavia merkintöjä:

>	termi tai vastine viittaa määriteltyä käsitettä suppeampaan käsitteeseen samanlaisessa käsitejärjestelmässä
<	termi tai vastine viittaa määriteltyä käsitettä laajempaan käsitteeseen samanlaisessa käsitejärjestelmässä
~	termi tai vastine viittaa hieman määritellystä käsitteestä poikkeavaan käsitteeseen, josta ei kuitenkaan voi sanoa, että se olisi laajempi tai suppeampi kuin määritelty käsite
*	termiehdotus
mieluummin kuin: hellre än: rather than:	termin käyttöä ei suositella kielellisistä syistä (esim. vierasperäisyyden vuoksi)
ei: inte: not:	termi tarkoittaa eri asiaa kuin suositettava termi, eikä sitä pitäisi käyttää tässä merkityksessä
(kemi- kaali- val- vonta)	teksti kaarisuluissa termin perässä: termin käyttöalaa kuvaava täsmennys

Määritelmät alkavat pienellä kirjaimella, eikä niiden lopussa ole pistettä. Tämä kirjoitustapa perustuu kansainväliseen terminologiastandardiin. Määritelmät on kirjoitettu sellaiseen muotoon, että niiden avulla voidaan tunnistaa kunkin käsitteen paikka käsitejärjestelmässä. Määritelmässä ja huomautuksissa kursivoidut termit viittaavat tässä sanastossa toisaalla määriteltyihin käsitteisiin.

Erikoisalojen termeiksi otetaan joskus yleiskielen sanoja, ja niille annetaan yleiskielen merkitystä suppeampi, täsmällinen merkitys. Tällaisissa tapauksissa sanastossa on määritelmän yhteydessä mainittu, mitä alaa määritelmä koskee.

<ympäristö- terveyden- huolto>	teksti kulmasuluissa käsitteen numeron alla: ala, jolle määritelmä on rajattu
--------------------------------------	---

Määritelmää täydentävissä **huomautuksissa** on muun muassa esitetty lisätietoja käsitteestä, annettu esimerkkejä tai kerrottu käsitteeseen läheisesti liittyvistä muista käsitteistä. Lisäksi huomautuksissa voi olla tietoa sekä suomen- että vieraskielisten termien käytöstä. Huomautukset on kirjoitettu normaaleiksi virkkeiksi ja ne on erotettu määritelmistä sisennyksellä.

Käsitekaavioiden tulkinta

Käsitekaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia. Sanastossa esiintyy seuraavanlaisia käsitesuhteita ja terminologisten käsitesuhteiden vakiintuneita merkintätapoja (ks. esimerkit seuraavalla sivulla):

Käsitteen merkitseminen kaavioon

- sanasto-osuudesta käsitteen tiedoista on poimittu kaavioon käsitteen numero, ensimmäinen suositettava termi, mahdollinen homonyymien numero kaarisuluissa ja määritelmä

- lihavoimaton termi on kaaviossa helpottamassa kaavion tulkintaa, mutta sitä ei ole määritelty sanastossa

Hierarkkinen suhde (puudiagrammi)

- vallitsee laajemman yläkäsitteen (*valvontamenetelmä*) ja sitä suppeamman alakäsitteen (*mittaus, näytteenotto*) välillä
- alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen, mutta sitä vastaa suppeampi joukko tarkoituksia kuin yläkäsitettä
- alakäsite voidaan ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi
- piirrossuunta yleensä ylhäältä alaspäin tai vasemmalta oikealle

Koostumussuhde (kampadiagrammi)

- alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta
- yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä
- kaksoisviiva: kokonaisuuteen tarvitaan tyypillisesti monta kyseisenlaista osaa
- esimerkiksi *ympäristöterveydenhuollon toimialakohtainen valvontasuunnitelma* koostuu *tarkastussuunnitelmasta ja näytteenotto- ja tutkimussuunnitelmasta*
- piirrossuunta yleensä ylhäältä alaspäin tai vasemmalta oikealle

Funktiosuhde (nuoli)

- käsitesuhde, jota ei voida luokitella hierarkkiseksi tai koostumussuhteeksi (esim. ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet)
- funktiosuhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmän kielellisestä muodosta
- funktiosuhdetta osoittavan nuolen suunta kuvaa sitä, miten käsitesuhde ilmenee määritelmässä: nuolen alkupäässä olevan käsitteen määritelmässä mainitaan se käsite, johon nuoli osoittaa
- esimerkiksi *valvontatietojärjestelmän ja valvontatiedon* välillä on funktiosuhde: valvontatietojärjestelmä sisältää valvontatietoa

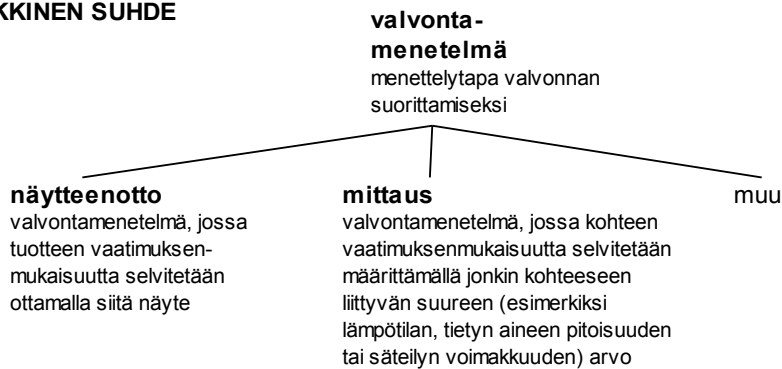
Moniulotteinen käsitejärjestelmä (puudiagrammin paksunnettu viiva)

- yläkäsitteestä päästään erilaisiin alakäsitevalikoimiin käyttämällä eri jaotteluperusteita
- yhden jaotteluperusteen mukaiset eli yhteen ulottuvuuteen kuuluvat (kaaviossa tietyn paksunnetun viivan alla olevat) alakäsitteet eivät voi yhdistyä uudeksi käsitteeksi (esimerkiksi tietty näyte ei voi olla yhtä aikaa 'näyte, joka edustaa kohdetta, jonka vaatimuksenmukaisuutta epäillään' ja *vertailunäyte*)
- useasta eri ulottuvuudesta poimittuja alakäsitteitä voidaan yhdistää uusiksi käsitteiksi (esimerkiksi tietty näyte voi olla yhtä aikaa *vertailunäyte* ja *lisänäyte*)
- jaotteluperuste on merkitty paksunnetun viivan viereen (esimerkiksi "täydentämisen mukaan" ja "kohteen mukaan")

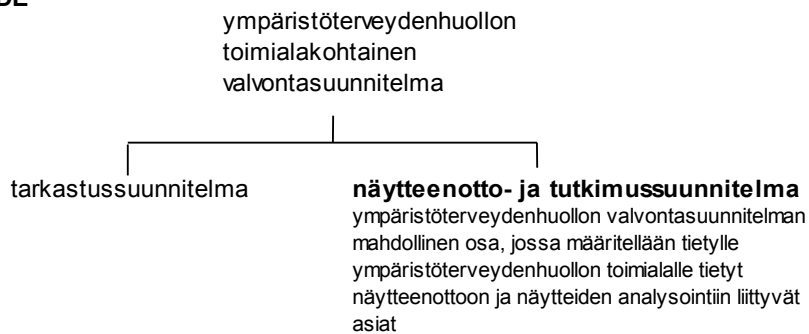
Katkoviivat

- kuvaavat käsitesuhteita, jotka ovat käsitteen ymmärtämisen kannalta tärkeitä mutta määrittelyn kannalta epäolennaisia
- käsitesuhteet eivät käy ilmi määritelmistä

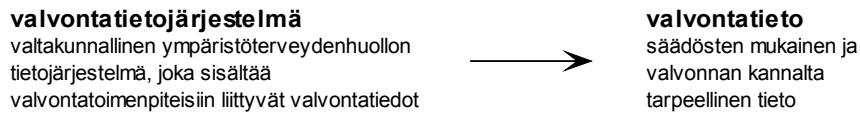
HIERARKKINEN SUHDE

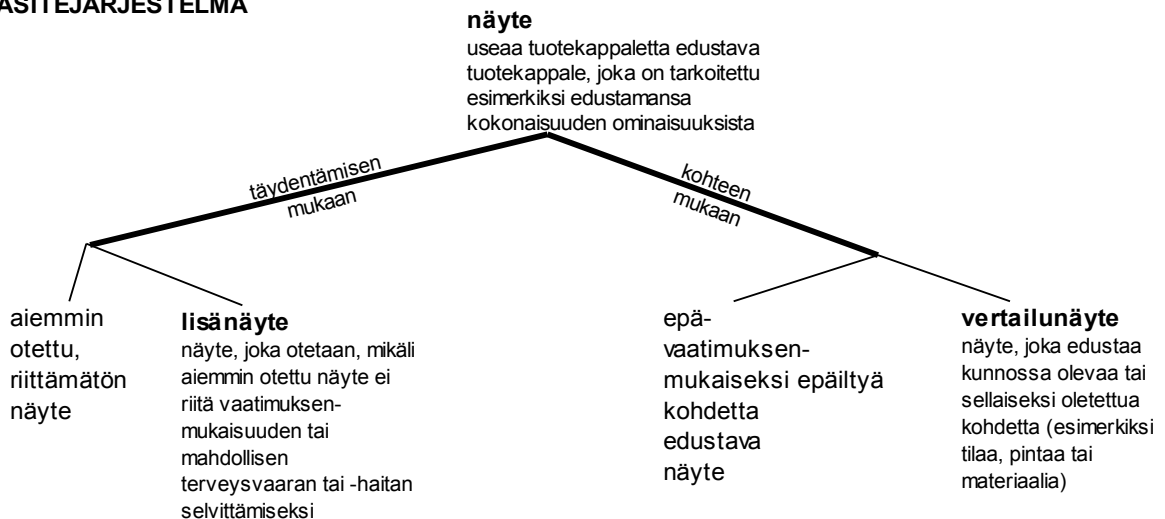
KOOSTUMUSSUHDE

FUNKTIOSUHDE

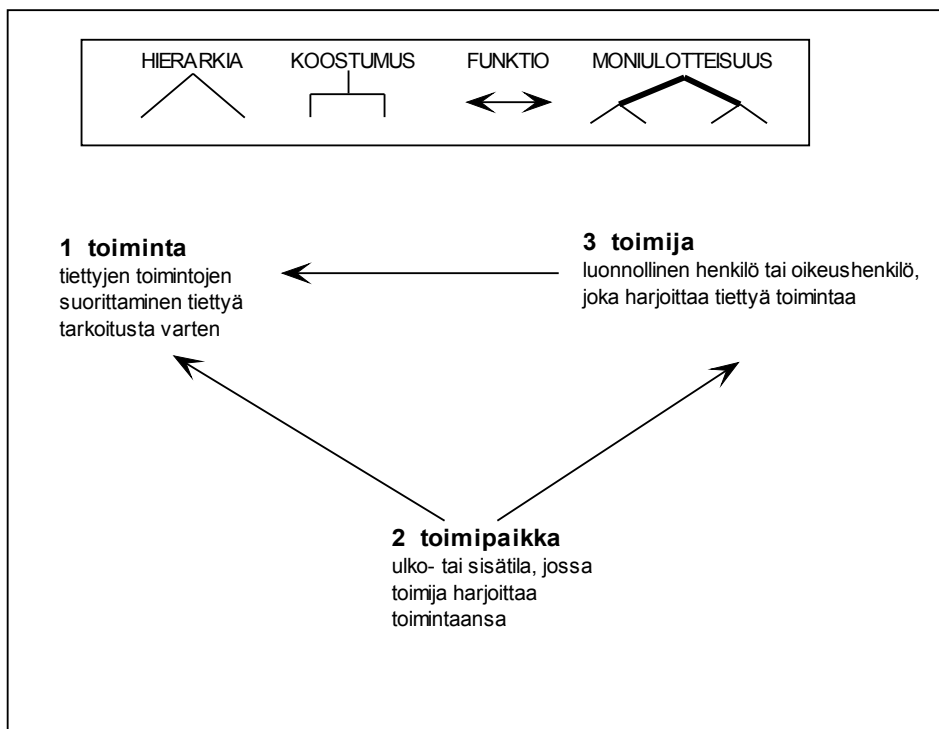

MONIULOTTEINEN KÄSITEJÄRJESTELMÄ

1 YHTI 1: VALVONTAKOHTTEET

1.1 Yleisiä käsitteitä

Käsittekaavio 1. Yleisiä käsitteitä.

1

toiminta

sv verksamhet

en activity

tiettyjen toimintojen suorittaminen tiettyä tarkoitusta varten

Ympäristöterveydenhuollon *kohdetietojärjestelmän* käsitteellisesti toiminta sitoo *toimijan* ja *toimipaikan* toisiinsa.

Ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmän käsitteellisesti yhtä toimintaa voi harjoittaa vain yksi toimija eli tietyllä toiminnalla voi olla vain yksi vastuullinen toimija. Tietty toiminta tapahtuu vain yhdessä toimipaikassa tai toiminnalle ei ole olemassa lainkaan toimipaikkaa.

2

toimipaikka

sv verksamhetsställe *n*; lokal verksamhetsenhet (Eurostats statistik); driftställe *n*
en place of activity; local kind of activity unit (Eurostat statistics); > place of business

ulko- tai sisätila, jossa *toimija* harjoittaa *toimintaansa*

Ympäristöterveydenhuollon *kohdetietojärjestelmän* käsitelmässä toiminta sitoo toimijan ja toimipaikan toisiinsa.

Ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmän käsitelmässä toimipaikassa voi olla useita toimijoita harjoittamassa yhtä tai useampaa toimintaa.

Ympäristöterveydenhuollon *valvonnan* piiriin kuuluvassa toiminnassa toimipaikka voi olla sijainniltaan pysyvä (esimerkiksi huoneisto) tai liikkuva (esimerkiksi ajoneuvo). Lisäksi ympäristöterveydenhuollon alan valvonnassa erotetaan yhtäältä toimipaikka, jossa fyysisesti käsitellään valvonnan piiriin kuuluvia *tuotteita* tai tuotetaan valvonnan piiriin kuuluvia palveluita, ja toisaalta niin kutsuttu virtuaalinen toimipaikka.

Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa, erityisesti *ohjelmapalvelujen* valvonnassa, käytetään termiä suorituspaikka. Termiä käytetään tapauksissa, joissa on tarpeen erottaa suorituspaikka eli toimipaikka, jossa palveluun kuuluvat toiminnot (esimerkiksi koskenlasku tai vesiliikunta) konkreettisesti suoritetaan, toimipaikasta, jonka tiedot merkitään *rekisteriin valvontakohteen tunnistetiedoiksi*. Toimipaikka, jonka tiedot merkitään rekisteriin valvontakohteen tunnistetiedoiksi, voi olla myös suorituspaikka. Toimijan tarjoamaan palveluun kuuluvia toimintoja voidaan suorittaa yhdessä tai useammassa suorituspaikassa, ja toimija voi tarjota palveluaan eri aikoina eri suorituspaikoissa.

Kemikaalitoimittajan (ks. *toimittaja*) toimipaikkana pidetään toimipaikkaa, jossa *kemikaalin markkinoille saattamisesta* vastaavan *valmistajan*, *maahantuojan*, *jatkokäyttäjän* tai *jakelijan* kemikaalit tai niihin liittyvät asiakirjat säilytetään ja jossa ne ovat tarkastettavissa. Yleensä kemikaali toimitetaan myös *vähittäismyyntiin* toimipaikasta. Toimipaikassa voidaan tarkastaa tiedot, joiden perusteella kemikaalin käyttöturvallisuustiedote ja varoitusetiketti on laadittu.

Ks. *toimipaikaton toimija*; käsitekaavio 5. *Toimipaikat*.

3

toimija; toiminnanharjoittaja

sv aktör; verksamhetsutövare; > företagare
en operator; actor

luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka harjoittaa tiettyä *toimintaa*

Ympäristöterveydenhuollon *kohdetietojärjestelmän* käsitelmässä toiminta sitoo toimijan ja *toimipaikan* toisiinsa.

Toimija voi harjoittaa toimintaansa tulon tai muun taloudellisen hyödyn hankkimiseksi tai muuten. *Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa* toiminnanharjoittajana ei kuitenkaan pidetä luonnollista henkilöä, joka luovuttaa tavaran tai tarjoaa palvelun muussa kuin elinkeinotoiminnassa, eikä yleishyödyllistä yhdistystä siltä osin kuin se tarjoaa palveluja ainoastaan jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

Ks. *tuote*.

4

toimintaluokka

sv verksamhetsklass; verksamhetskategori

en class of activity; category of activity

toiminnoista tietyin perustein muodostettu ryhmä

Ympäristöterveydenhuollon alan *valvontaan* liittyvässä tiedonkeruussa toimintaluokkia ovat terveydensuojelun alalla esimerkiksi *talousveden jakelu* ja käyttö, kokoontumistila- ja majoitustoiminta; tupakkalain mukaisessa valvonnassa tupakkatuotteiden *myynti* ja tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattaminen sekä tupakan mainonta; kemikaalivalvonnassa *kemikaalin* toimittaminen ja *vähittäismyynti* ja *kuluttajaturvallisuusvalvonnassa* kuluttajapalveluihin ja kulutustavaroihin liittyvä toiminta.

Ympäristöterveydenhuollon alan valvontaan liittyvässä tiedonkeruussa toimintaluokat koostuvat toimintatyypeistä.

Terveydensuojelun alalla esimerkiksi toimintaluokka talousveden jakelu ja käyttö sisältää toimintatyypit talousvettä toimittavat laitokset, talousveden *tukkumyynti* ja talousveden pakkaaminen.

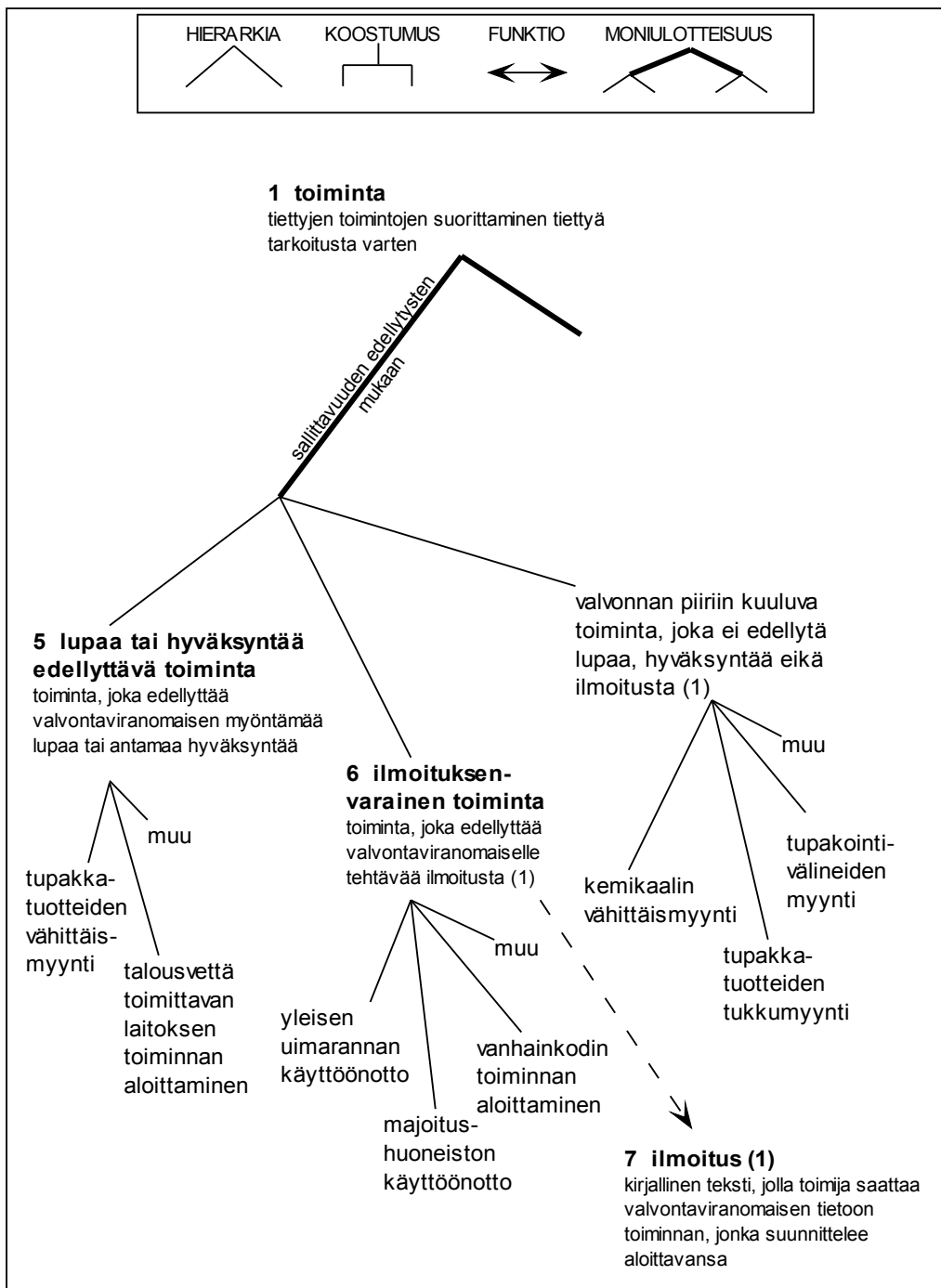
Tupakkalain mukaisen valvonnan alalla toimintaluokka tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti sisältää esimerkiksi toimintatyypit vähittäismyynti, tukkumyynti ja myynti automaattisesta *myyntilaitteesta*.

Kemikaalivalvonnassa toimintaluokan kemikaalin toimittaminen toimintatyyppejä ovat *teollisuus-* ja *kuluttajakemikaalien* toimittaminen.

Kuluttajaturvallisuusvalvonnan alalla kuluttajapalveluihin liittyviä toimintatyyppejä ovat muun muassa leikkikenttätoiminta, uimarantatoiminta ja *ohjelmapalvelut*.

Ks. *toimittaja*, *uimaranta*, *valvontakohdetyyppi*.

1.2 Ympäristöterveydenhuollon säädösten mukainen toiminta

Käsitekaavio 2. Toiminnan edellytykset.

5

lupaa tai hyväksyntää edellyttävä toiminta; > luvanvarainen toiminta

sv verksamhet som förutsätter tillstånd eller godkännande; > tillståndspliktig verksamhet (lupaa edellyttävä toiminta)

en activity requiring licence or approval; activity subject to licence or approval; activity requiring authorisation or approval; activity subject to authorisation or approval

toiminta, joka edellyttää *valvontaviranomaisen* myöntämää lupaa tai antamaa hyväksyntää

Esimerkki lupaa edellyttävästä toiminnasta on tupakkatuotteiden *vähittäismyynti* ja hyväksyntää edellyttävästä toiminnasta *talousvettä* toimittavan laitoksen toiminnan aloittaminen tai olennainen muutos.

6

ilmoituksenvarainen toiminta

sv anmälningspliktig verksamhet

en activity requiring notification; activity subject to notification; notifiable activity

toiminta, joka edellyttää *valvontaviranomaiselle* tehtävää *ilmoitusta (1)*

Ympäristöterveydenhuollon alan toiminnat, joista on tehtävä ilmoitus (1) kunnan terveydensuojeluviranomaiselle, on lueteltu terveydensuojelulain (763/1994) 13 §:ssä ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (167/2003) eräistä terveydensuojelulaissa tarkoitetuista huoneistoista tai laitoksista sekä ilmoituksesta liikkuvasta ajoneuvosta tai laitteesta.

Kuluttajaturvallisuusvalvonnan piiriin kuuluvat palvelut, joista on tehtävä ilmoitus (1) kunnan valvontaviranomaiselle, on lueteltu kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 6 §:ssä.

Ilmoitusvelvollisuus koskee lain voimaantulon jälkeistä aikaa.

7

ilmoitus (1)

sv anmälan (1)

en notification (1)

kirjallinen teksti, jolla *toimija* saattaa *valvontaviranomaisen* tietoon *toiminnan*, jonka suunnittelee aloittavansa

Määritelmässä tarkoitettu kirjallinen teksti voi olla esimerkiksi lomake.

Ilmoituksista (1) ei yleensä tehdä päätöstä; terveydensuojelulain (763/1994) 13 §:n mukaisista ilmoituksista (1) kuitenkin tehdään.

Käsite ilmoitus (1) on käytössä esimerkiksi terveydensuojelun ja kuluttajaturvallisuuden valvonnassa.

Termillä ilmoitus viitataan ympäristöterveydenhuollon valvonnassa myös ainakin kahteen muuhun käsitteeseen, ks. *ilmoitus (2)* ja *ilmoitus (3)*.

8

ilmoitus (2); > ilmoitus vaarallisesta kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta

sv underrättelse; anmälan (2); > underrättelse om en farlig konsumtionsvara eller konsumenttjänst; > anmälan om en produkt eller tjänst som medför fara

en notification (2); > notification concerning a dangerous consumer good or service

teksti, jolla *toimija* saattaa *valvontaviranomaisen* tietoon tiedossaan olevan *toimintaan* liittyvän seikan

Ilmoituksesta (2) on kyse kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 8 §:ssä, jossa säädetään vaarallista kulutustavaraa tai kuluttajapalvelua koskevasta ilmoituksesta (sv: underrättelse om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster, en: notification concerning a dangerous consumer good or service). Lain mukaan toiminnanharjoittajalla on velvollisuus saattaa viranomaisen tietoon kulutustavara tai kuluttajapalvelu, josta aiheutuu tai voi aiheutua vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle.

Ks. *riski*.

9

ilmoitus (3); valitus (2)

sv klagomål *n*

en complaint

kirjallinen tai suullinen tiedonanto, jolla asianosainen tai muu henkilö saattaa *valvontaviranomaisen* tietoon säännösten tai määräysten vastaisen tai sellaiseksi epäillyn seikan

Yleiskielessä ilmoituksesta (3) saatetaan käyttää myös sanaa valitus, mutta oikeustieteessä termillä valitus on toinen merkitys, ks. *valitus (1)*.

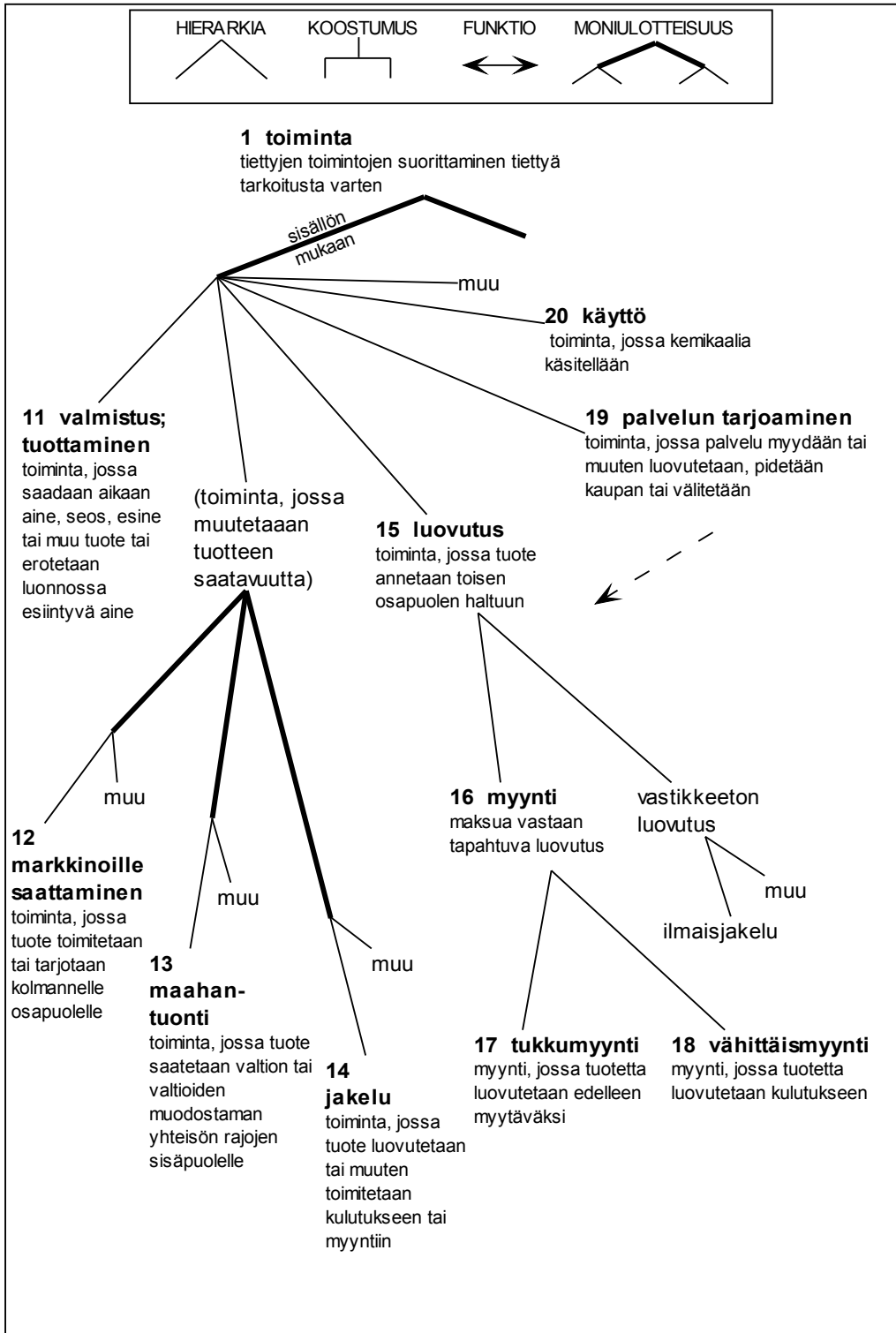
Ilmoitus (3) voi koskea esimerkiksi parveketupakointia.

10

valitus (1)

sv besvär
en appeal

muutoksenhakukeino tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen lainvoimaa vailla olevaan ratkaisuun
Yleiskielessä termiä valitus käytetään usein toisessa merkityksessä, ks. ilmoitus (3).

Käsittekaavio 3. Toiminta.

11

valmistus; tuottaminen

sv tillverkning (valmistus); produktion (tuottaminen)
en manufacturing (valmistus); production (tuottaminen)

toiminta, jossa saadaan aikaan aine, seos, *esine* tai muu *tuote* tai erotetaan luonnossa esiintyvä aine
Ks. *kemikaali*.

12

markkinoille saattaminen

sv utsläppande *n* på marknaden
en placing on the market

toiminta, jossa *tuote* toimitetaan tai tarjotaan kolmannelle osapuolelle

Kemikaalivalvontaan liittyvien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1907/2006 ja N:o 1272/2008 mukaan *maahantuonti* on markkinoille saattamista. Markkinoille saattaminen voi tapahtua joko maksua vastaan tai maksutta. Esimerkki *toimijasta*, jonka katsotaan vastaavan markkinoille saattamisesta, on *kemikaalin toimittaja*, kuten *valmistaja* tai *maahantuoja*.

Markkinavalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008 termillä markkinoille saattaminen tarkoitetaan tuotteen asettamista ensimmäistä kertaa saataville yhteisön markkinoilla ja termillä asettaminen saataville markkinoilla (sv: tillhandahållande på marknaden, en: making available on the market) *tuotteen* toimittamista yhteisön markkinoille liiketoiminnan yhteydessä *jakelua*, kulutusta tai *käyttöä* varten joko maksua vastaan tai maksutta.

13

maahantuonti

sv import
en import

toiminta, jossa *tuote* saatetaan valtion tai valtioiden muodostaman yhteisön rajojen sisäpuolelle

Markkinavalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008 maahantuonnilla tarkoitetaan tuotteen saattamista kolmannelle maasta Euroopan yhteisön markkinoille.

Kemikaalivalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksissa (EY) N:o 1907/2006 ja N:o 1272/2008 maahantuonnilla tarkoitetaan aineen, seoksen tai *esineen* fyysistä saattamista Euroopan yhteisön tullialueelle.

Tupakkalain (693/1976) *valvonnassa* maahantuonnilla tarkoitetaan myös tuotteen saattamista toisesta EU:n jäsenvaltiosta Suomeen.

Ks. *kemikaali*.

14

jakelu

sv distribution; > leverans *n* (veden jakelu)
en distribution

toiminta, jossa *tuote* luovutetaan tai muuten toimitetaan kulutukseen tai *myyntiin*

Jakeluun voi sisältyä myös tuotteen varastointi sen kulutukseen tai myyntiin saamista varten.

Ks. *luovutus*, *toimittaja*.

15

luovutus

sv överlåtelse
en assignment

toiminta, jossa *tuote* annetaan toisen osapuolen haltuun

Luovutus voi tapahtua vastikkeellisesti maksua tai toista tuotetta vastaan (*myynti* ja vaihtaminen) tai vastikkeetta (esimerkiksi ilmaisjakelu).

Palvelun luovutus voi tapahtua suorittamalla palvelu (esimerkiksi tekemällä lävistys) tai asettamalla palvelu (esimerkiksi leikkikenttä) saataville.

Ks. *palvelun tarjoaminen*.

16

myynti

sv försäljning

en sale; sales; selling

maksua vastaan tapahtuva *luovutus*

17

tukkumyynti; tukkukauppa

sv partihandel

en wholesale

myynti, jossa *tuotetta* luovutetaan edelleen myytäväksi

18

vähittäismyynti; vähittäiskauppa

sv detaljhandel

en retail sale; retail

myynti, jossa *tuotetta* luovutetaan kulutukseen

19

palvelun tarjoaminen

sv tillhandahållande *n* av tjänst; tillhandahållande *n* av tjänster

en provision of services

toiminta, jossa palvelu myydään tai muuten luovutetaan, pidetään kaupan tai välitetään

Palvelun luovuttamisella tarkoitetaan palvelun suorittamista tai saataville asettamista.

Ks. *luovutus*.

20

<kemikaalivalvonta>

käyttö

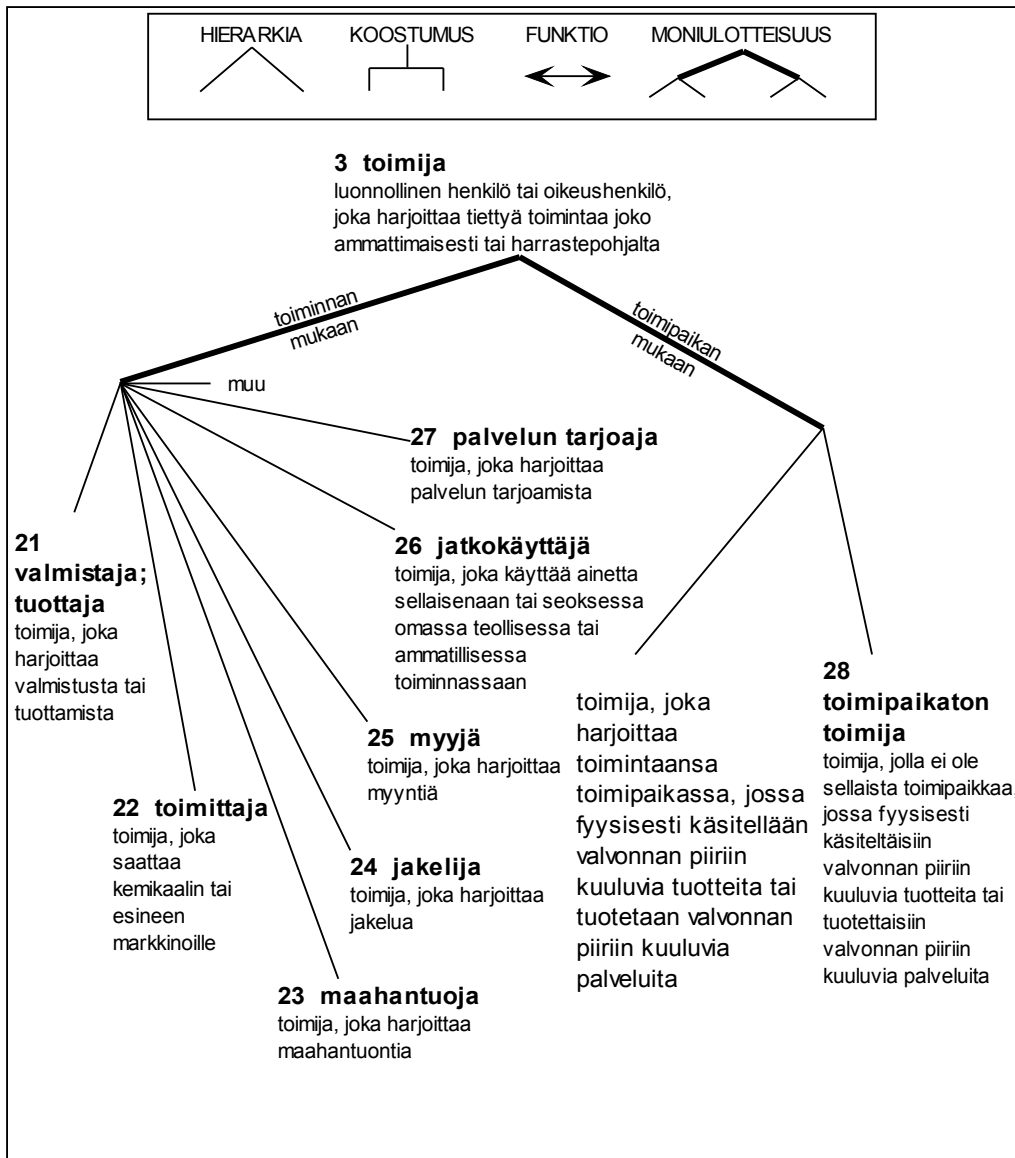
sv användning

en use

toiminta, jossa *kemikaalia* käsitellään

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1907/2006 kemikaalin käytöllä tarkoitetaan kemikaalin ”prosessointia, formulointia, kulutusta, varastointia, säilytystä, käsittelyä, täyttämistä pakkauksiin, siirtoa pakkauksesta toiseen, sekoittamista, esineen tuotantoa tai mitä tahansa muuta käyttämistä”.

1.3 Ympäristöterveydenhuollon säädösten mukaiset toimijat

Käsitekaavio 4. Toimijat.

21

valmistaja; tuottaja

sv tillverkare (valmistaja); producent (tuottaja)

en manufacturer (valmistaja); producer (tuottaja)

toimija, joka harjoittaa *valmistusta* tai *tuottamista*

Kemikaalivalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1272/2008 valmistajalla tarkoitetaan yhteisön alueelle sijoittautunutta luonnollista tai oikeushenkilöä, joka valmistaa ainetta yhteisön alueella.

Kemikaalivalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1272/2008 *esineen* tuottajalla tarkoitetaan luonnollista tai oikeushenkilöä, joka valmistaa tai kokoaa esineen yhteisössä.

Markkinavalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008 valmistajalla (sv: tillverkare, en: manufacturer) tarkoitetaan luonnollista tai oikeushenkilöä, joka valmistaa taikka suunnitteluttaa tai valmistuttaa *tuotetta* ja markkinoi sitä omalla nimellään ja tavaramerkillä.

22

<kemikaalivalvonta>

toimittaja

sv leverantör

en supplier

toimija, joka saattaa *kemikaalin* tai *esineen* markkinoille

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1272/2008 (CLP-asetus) kemikaalin toimittajalla tarkoitetaan kemikaalin *valmistajaa*, *maahantuojaa*, *jatkokäyttäjää* tai *jakelijaa*, joka saattaa markkinoille aineen – sellaisenaan tai seoksessa – tai seoksen. Kemikaalin toimittaja vastaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006 (REACH-asetus) edellyttämästä tietojen toimittamisesta toimitusketjussa (esimerkiksi käyttöturvallisuustiedote) ja CLP-asetuksen mukaisesta varoitusetiketistä ja pakkaamisesta. CLP-asetuksen 49 artiklan mukaan toimittajan on säilytettävä ja pidettävä saatavilla tiedot, joita on käytetty luokitukseen ja merkintöihin ja REACH-asetuksen velvoitteiden noudattamiseen.

REACH-asetuksessa esineen toimittajalla tarkoitetaan esineen tuottajaa tai maahantuojaa, jakelijaa tai muuta toimitusketjun toimijaa, joka saattaa esineen markkinoille. Esineen toimittaja vastaa REACH-asetuksen 33 artiklan edellyttämästä tietojen toimittamisesta.

Ks. *markkinoille saattaminen*.

23

maahantuoja

sv importör

en importer

toimija, joka harjoittaa *maahantuontia*

Markkinavalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008 maahantuojalla tarkoitetaan yhteisöön sijoittautunutta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka saattaa kolmannesta maasta tuotavaa *tuotetta* yhteisön markkinoille.

Ks. *markkinoille saattaminen*.

24

jakelija

sv distributör

en distributor

toimija, joka harjoittaa *jakelua*

Markkinavalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008 jakelijalla tarkoitetaan muuta toimitusketjuun kuuluvaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä kuin *valmistajaa* tai *maahantuojaa*, joka asettaa *tuotteen* saataville markkinoilla.

Ks. *markkinoille saattaminen*.

25

myyjä

sv försäljare

en seller; vendor

toimija, joka harjoittaa *myyntiä*

Tukkumyyjällä tarkoitetaan toimijaa, joka harjoittaa *tukkumyyntiä*, ja vähittäismyyjällä toimijaa, joka harjoittaa *vähittäismyyntiä*.

26

<kemikaalivalvonta>

jatkokäyttäjä

sv nedströmsanvändare

en downstream user

toimija, joka käyttää ainetta sellaisenaan tai seoksessa omassa teollisessa tai ammatillisessa toiminnassaan

Kemikaalivalvontaan liittyvän Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008 mukaan aineen *valmistaja*, *maahantuoja*, *jakelija* ja kuluttaja eivät ole jatkokäyttäjiä.

Ks. *kemikaali*.

27

palvelun tarjoaja; palveluntarjoaja

sv tjänsteleverantör

en service provider

toimija, joka harjoittaa *palvelun tarjoamista*

Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa palvelun tarjoajana ei pidetä luonnollista henkilöä, joka tarjoaa palvelun muussa kuin elinkeinotoiminnassa, eikä yleishyödyllistä yhdistystä siltä osin kuin se tarjoaa palveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

28

* toimipaikaton toimija

sv * aktör utan verksamhetsställe

en * operator without a place of activity

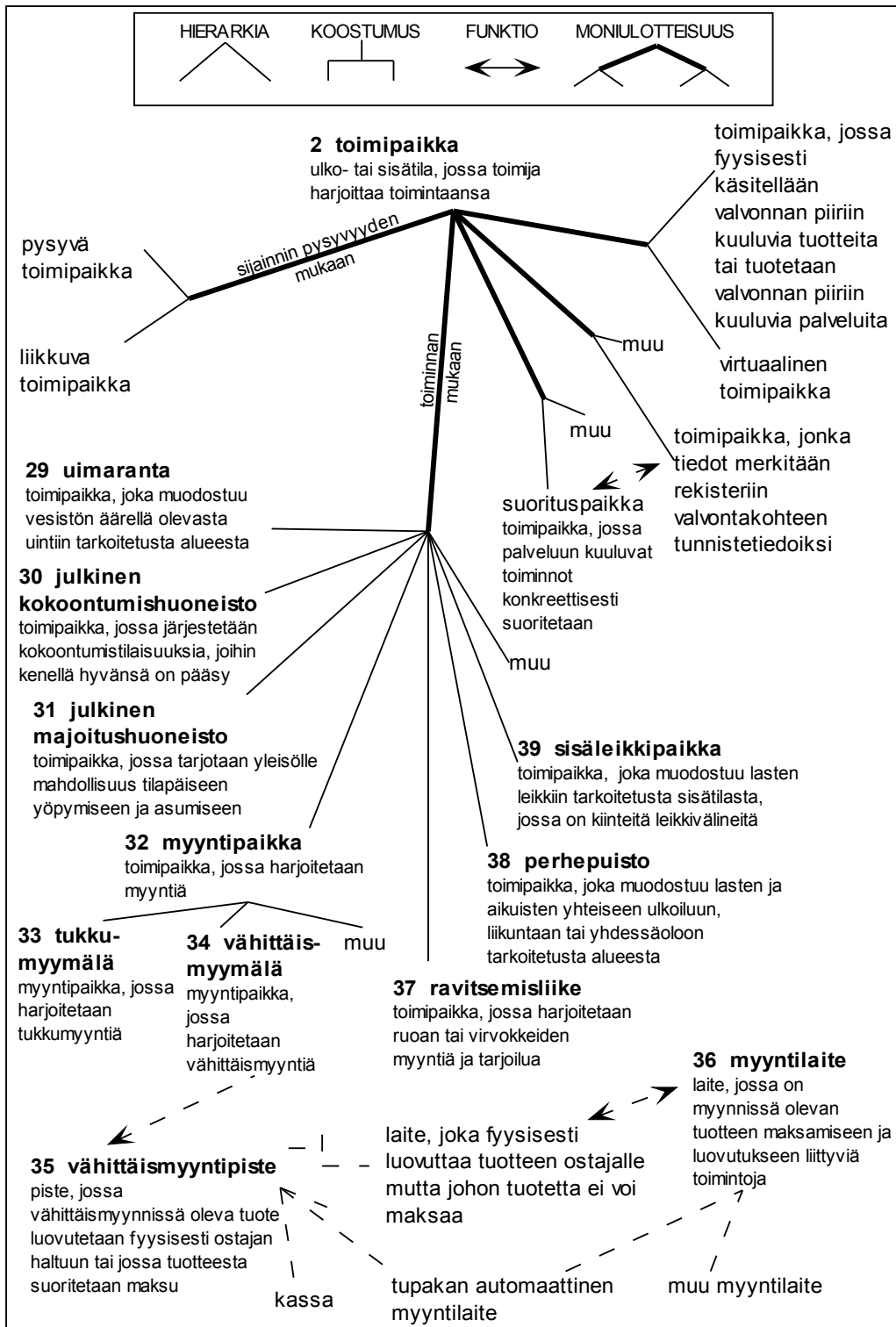
toimija, jolla ei ole sellaista *toimipaikkaa*, jossa fyysisesti käsiteltäisiin *valvonnan* piiriin kuuluvia *tuotteita* tai tuotettaisiin valvonnan piiriin kuuluvia palveluita

Toimipaikaton toimija voi olla esimerkiksi toimija, joka myy tuotteita internetin välityksellä ja joka ei itse fyysisesti käsittele myymiään tuotteita vaan ainoastaan toimintaan ja tuotteisiin liittyviä tietoja ja asiakirjoja.

Toimipaikattomalla toimijalla voi olla niin kutsuttu virtuaalinen toimipaikka eli toimipaikka, jossa ei fyysisesti käsitellä valvonnan piiriin kuuluvia tuotteita eikä tuoteta valvonnan piiriin kuuluvia palveluita. Virtuaalisena toimipaikkana pidetään esimerkiksi tietoverkossa sijaitsevaa toimipaikkaa, kuten verkkosivustoa, jolla myydään tupakkatuotteita.

Toimipaikattoman toimijan tapauksessa *valvontakohteen tunnistetietoina* käytetään toimijan osoite- ja muita tietoja.

1.4 Ympäristöterveydenhuollon säädösten mukaiset toimipaikat

Käsitekaavio 5. Toimipaikat.

29

uimaranta

sv badstrand
en beach

toimipaikka, joka muodostuu vesistön äärellä olevasta uintiin tarkoitettusta alueesta

Terveydensuojelussa ja *kuluttajaturvallisuusvalvonnassa* valvotaan yleisiä uimarantoja (sv: allmän badstrand, en: public beach) ja talviuintipaikkoja (sv: vinterbadplats, en: winter outdoor swimming location); kuluttajaturvallisuusvalvonnassa myös muita uimapaikkoja (sv: badplats, en: swimming location).

Yleisellä uimarannalla tarkoitetaan yleiseen käyttöön tarkoitettua uimarantaa, josta on tehty ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle.

Muulla uimapaikalla tarkoitetaan uintiin käytettyä paikkaa (yleensä luonnonpaikkaa), jota ei ylläpidetä yleisen uimarannan tavoin ja jota ei ole hyväksytty terveydensuojelulain (763/1994) nojalla.

30

julkinen kokoontumishuoneisto

sv offentlig samlingslokal
en public place of assembly; public meeting venue; < meeting venue

toimipaikka, jossa järjestetään kokoontumistilaisuuksia, joihin kenellä hyvänsä on pääsy

Julkisia kokoontumishuoneistoja ovat esimerkiksi kirkot, leirikeskukset, kerhotilat, luentosalit ja auditoriot.

Julkisena kokoontumishuoneistona ei pidetä esimerkiksi yhdistyksen omistamaa tilaa, jossa järjestetään ainoastaan yhdistyksen kokouksia ja yksityisiä juhlia.

31

julkinen majoitushuoneisto; julkinen majoitushuone

sv offentlig inkvarteringslokal; offentligt inkvarteringsställe *n*
en premises providing sleeping accommodation

toimipaikka, jossa tarjotaan yleisölle mahdollisuus tilapäiseen yöpymiseen ja asumiseen

Julkisia majoitushuoneistoja ovat muun muassa hotellit, matkustajakodit, retkeilymajat ja leirintäalueiden mökit.

32

myyntipaikka

sv försäljningsställe *n*
en place of sale; point of sale (1)

toimipaikka, jossa harjoitetaan *myyntiä*

33

tukkumyymälä

sv partihandelsaffär; partiaffär
en place of wholesale; wholesale shop

myyntipaikka, jossa harjoitetaan *tukkumyyntiä*

34

vähittäismyymälä

sv detaljhandelsaffär; detaljhandelsbutik
en place of retail sale; retail shop

myyntipaikka, jossa harjoitetaan *vähittäismyyntiä*

Vähittäismyymälä voi olla erikoistumaton myymälä (esimerkiksi päivittäistavarakauppa, tavaratalo tai kioski) tai erikoismyymälä (esimerkiksi rautakauppa, polttoaineen jakeluasema tai veneilymyymälä).

35

vähittäismyymtipiste

sv minutförsäljningsställe *n*

en retail sales outlet (Suomen lainsäädäntö); point of sale (2) /GB, US/; ~ point of purchase /GB, US/

piste, jossa **vähittäismyynnissä** oleva **tuote** luovutetaan fyysisesti ostajan haltuun tai jossa tuotteesta suoritetaan maksu

Tupakkavalvonnan alalla tupakkatuotteiden vähittäismyymtipisteitä voivat olla esimerkiksi päivittäistavarakaupan kassa, tavaratalon asiakaspalvelupiste ja tupakan automaattinen **myyntilaite**.

Termiä "retail sales outlet" on käytetty Suomen lainsäädännön englanninkielisissä käännöksissä. Kansainvälisesti yleisempi termi on "point of sale", jota käytetään sekä britannian- että amerikanenglannissa. Termiä "point of purchase" käytetään myös britannian- ja amerikanenglannissa, mutta siinä on eri näkökulma ("ostopaikka").

36

myyntilaite

sv försäljningsapparater

en vending machine; > dispensing machine (jakelulaite)

laite, jossa on **myynnissä** olevan **tuotteen** maksamiseen ja **luovutukseen** liittyviä toimintoja

Tupakkavalvonnessa laitetta, johon myynnissä olevan tuotteen voi maksaa ja joka luovuttaa tuotteen ostajalle, kutsutaan automaattiseksi myyntilaitteeksi. Tupakkatuotteiden **vähittäismyynnissä** käytetään myös kassalla olevia laitteita, joihin tuotteita ei voi maksaa, vaan joista saatavat tuotteet maksetaan kassalle. Tällaista laitetta pidetään **vähittäismyymtipisteen** osana. Automaattisen myyntilaitteen puolestaan katsotaan yksin muodostavan vähittäismyymtipisteen.

Vaarallisen kemikaalin vähittäismyynnistä annetussa asetuksessa 676/1993 käytetään termiä jakelulaitteisto, jolla tarkoitetaan vaarallisen kemikaalin vähittäismyyntiin sekä muuhun luovuttamiseen ja myyntiä varten säilyttämiseen tarkoitettua laitetta.

37

ravitsemisliike

sv förplägnadsrörelse; > matsservering; > restaurang

en restaurant outlet; > restaurant

toimipaikka, jossa harjoitetaan ruoan tai virvokkeiden **myyntiä** ja tarjoilua

Ravitsemisliikkeitä ovat muun muassa ravintolat ja kahvilat.

38

perhepuisto

sv familjepark

en family park

toimipaikka, joka muodostuu lasten ja aikuisten yhteiseen ulkoiluun, liikuntaan tai yhdessäoloon tarkoitettuun alueesta

Perhepuistossa voi olla leikkikenttävälineitä, kuten keinuja ja kiipeilytelineitä.

Sanalla perhepuisto viitataan kahteen eri käsitteeseen, eli yhtäältä yllä olevassa määritelmässä tarkoitettuun, leikkikenttää tai -puistoa muistuttavaan alueeseen ja toisaalta hui- tai teemapuiston (esimerkiksi Linnanmäki, Puuhamaa, Muumimaailma) tyyppiseen alueeseen. Ensinmainitussa merkityksessä sanan perhepuisto synonyymeja ovat asukaspuisto ja lähiliikunta-alue.

Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa nimityksen perhepuisto ymmärretään ensisijaisesti viittaavan leikkikenttää tai -puistoa muistuttavaan alueeseen, ja alan valvontakohteluokittelussa perhepuistot rinnastetaan leikkikenttiin ja -puistoihin. Jos perhepuistoksi kutsutun alueen toiminta vaikuttaa kuitenkin olevan lähempänä hui- tai teemapuiston toimintaa, se rinnastetaan luokittelussa hui- ja teemapuistoihin. **Valvontakohteen** luokittelua ei ratkaise kohteen koko vaan kohteessa tarjottavien toimintojen luonne. Leikkikenttien ja -puistojen **valvontaa** varten on oma tarkastuslistansa, hui- ja teemapuistojen valvontaa varten omansa.

39

sisäleikkipaikka

sv inomhuslekplats

en indoor play area

toimipaikka, joka muodostuu lasten leikkiin tarkoitettusta sisätilasta, jossa on kiinteitä leikkivälineitä

Määritelmän mukaiset sisäleikkipaikat kuuluvat *kuluttajaturvallisuusvalvonnan valvontakohteisiin*. Terveysuojelun *valvonnassa* sisäleikkipaikan tyyppiset toimipaikat rinnastetaan toimintatyyppiin julkinen huvi- ja kokoontumishuoneisto.

Määritelmässä tarkoitettuja kiinteitä leikkikenttävälineitä ovat esimerkiksi pallomeri, kiipeilyteline, liukumäki ja pomppulinna.

Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa sisäleikkipaikkoina valvotaan myös ravintoloiden ja vastaavien leikkitiloja, jotka täyttävät määritelmässä mainitut ehdot. Tällaisilta tiloilta ei kuitenkaan edellytetä turvallisuusasiakirjaa eivätkä ne kuulu suunnitellun ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Kunkin valvontakohteen *tarkastustiheys* määritellään riskinarvioinnin perusteella ottamalla huomioon *toiminnan* luonne ja laajuus.

Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa sisäleikkipaikkoina ei pidetä esimerkiksi lääkäriasemien ja vastaavien odotustiloja, joissa on lapsia varten leluja ja kirjoja.

Ks. *julkinen kokoontumishuoneisto*.

40

tuote; ~ tavara

sv produkt
en product

työprosessissa aikaansaatu tai luonnosta erotettu aineellinen hyödyke

Markkinavalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008 tuotteella tarkoitetaan ainetta, valmistetta tai muuta tavaraa, joka on tuotettu valmistusprosessissa ja joka ei ole ruokaa, rehua, elävä kasvi tai eläin taikka ihmisestä tai kasvista tai eläimestä peräisin oleva tuote, joka liittyy suoraan niiden tulevaan lisääntymiseen.

Esimerkkejä ympäristöterveydenhuollon *valvonnan* alaan kuuluvista tuotteista ovat kemikaalivalvonnan piiriin kuuluvat tuotteet, kuten *kemikaalit* ja *esineet*; tupakkavalvonnan piiriin kuuluvat tuotteet, kuten tupakkatuotteet ja tupakointivälineet sekä *kuluttajaturvallisuusvalvonnan* piiriin kuuluvat *kynttilätuotteet*, kosmeettiset valmisteet ja lelut.

Kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) on säännöksiä yhtäältä aineettomista hyödykkeistä eli palveluista (kuluttajapalvelut) ja toisaalta aineellisista hyödykkeistä, joista käytetään termejä tuote ja tavara. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan piiriin kuuluvat kulutustavarat eli tavarat, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen.

41

talousvesi

sv hushållsvatten *n*
en water intended for human consumption; > domestic water (kotitalousvesi); > potable water (juomavesi); > water used in industrial food processing (elintarvikealan toiminnassa käytettävä vesi)

vesi, joka on tarkoitettu juotavaksi, ruoan valmistukseen tai muihin kotitaloustarkoituksiin tai jota käytetään elintarvikkeiden valmistukseen, jalostukseen, säilytykseen tai markkinoille saattamiseen

Ks. *valmistus, markkinoille saattaminen*.

42

uimavesi

sv badvatten *n*
en bathing water

vesi, joka on tarkoitettu uintiin

Uimavesi sijaitsee vesistöissä tai altaassa, ja sitä voidaan uinnin lisäksi käyttää muuhun vesiliikuntaan, ihmiskehon kuntouttamiseen tai virkistämiseen.

43

kemikaali

sv kemikalie
en chemical

aine tai seos

Kemikaalivalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1272/2008 (CLP-asetus) aineella tarkoitetaan alkuainetta tai alkuaineiden yhdistettä sellaisena kuin se esiintyy luonnossa tai millä tahansa valmistusmenetelmällä tuotettuna. Aineeseen katsotaan sisältyvän aineen pysyvyyden säilyttämiseksi tarvittavat lisäaineet ja valmistusprosessista johtuvat epäpuhtaudet, mutta ei liuottimia, jotka voidaan erottaa vaikuttamatta aineen pysyvyyteen tai muuttamatta sen koostumusta.

CLP-asetuksessa seoksella tarkoitetaan kahdesta tai useammasta aineesta koostuvaa seosta tai liuosta.

Kemikaali voi olla joko peräisin luonnosta tai ihmisen valmistama eli synteettinen. Kemikaalit voivat olla vaarattomia, vaaralliseksi luokiteltuja tai ne voivat sisältää vaarallisia aineita.

44

teollisuuskemikaali

sv industrikemikalie
en industrial chemical

teollisuus- tai ammattikäyttöön tarkoitettu *kemikaali*

45

kuluttajakemikaali

sv konsumentkemikalie
en consumer chemical

yleiseen kulutukseen tarkoitettu *kemikaali*

Yleisellä kulutuksella tarkoitetaan käyttöä muihin kuin elinkeinotoiminnan tarpeisiin.

46

esine

sv vara
en article

tuote, jolle annettu muoto, pinta tai rakenne määrittää sen käyttötarkoitusta enemmän kuin sen kemiallinen koostumus

47

kynttilätuote

sv ljusprodukt
en candle product

kynttilä, kynttilän tapaan toimiva tai kynttilän yhteydessä käytettävä *tuote*

Kuluttajaviraston kynttilätuotteiden turvallisuusvaatimuksista ja merkinnöistä 15.10.2001 antaman ohjeen mukaan kynttilätuotteita ovat tavallisimpien kynttilätyyppien lisäksi muun muassa kynttilälyhdyt, öljylyhdyt ja -lamput, poltettavat hyttyskarkotteet, kynttilägeelit ja -massat sekä kynttilänjalat ja niihin tarkoitetut mansetit.

48

ohjelmapalvelu

sv programtjänst
en programme service; ~ adventure activities *pl*

palvelu, jonka tarkoituksena on tuottaa kokemus, elämys tai seikkailu

Ohjelmapalveluille on tyypillistä, että asiakas osallistuu itse aktiivisesti niissä suoritettaviin toimintoihin.

Kuluttajaviraston vuonna 2003 ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi antaman ohjeen mukaan ohjelmapalveluita ovat muun muassa erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten sisä- ja ulkotiloissa, taajamissa, maastossa, ilmassa, vesillä ja tiellä tapahtuvat seikkailu-, elämys-, luonto- ja liikuntapalvelut.

Termi "programme service" on sananmukainen käännös suomenkielisestä termistä, ja se on käytössä Suomessa. Jos ohjelmapalvelun käsitteestä viestitään muulle kuin suomalaiselle yleisölle, voi olla informatiivisempaa käyttää termiä "adventure activities", jota käytetään Isossa-Britanniassa viittaamaan vastaavantyyppiseen käsitteeseen.

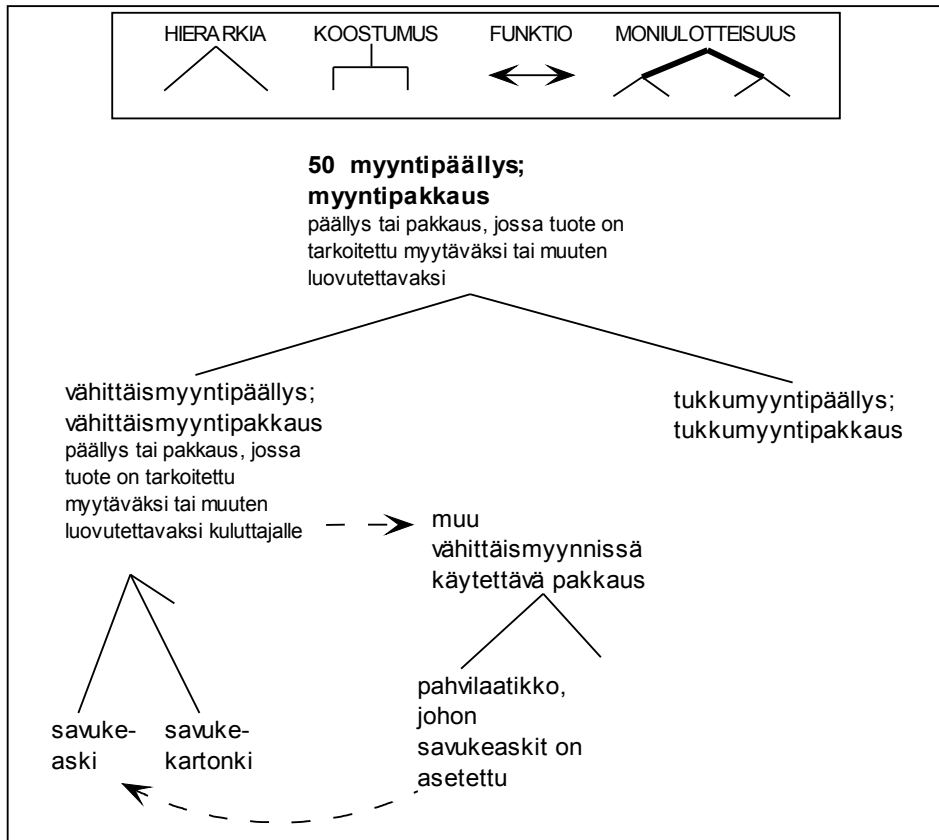
49

kehonmuokkaus

sv kroppsmodifiering
en body modification

palvelu, jossa tehdään ihmiskehoon muutos muusta kuin lääketieteellisestä syystä

Kehonmuokkauksessa tehtävän muutoksen vaikutus on useissa tapauksissa pysyvä. Kehonmuokkausta ovat esimerkiksi tatuointi, lävistyksen tekeminen, implantin asentaminen, kielenhalkaisu ja kosmeettinen amputaatio.

Käsittekaavio 7. Myyntipäällys ja myyntipakkaus.

50

myyntipäällys; myyntipakkaus; < pakkaus; > vähittäismyyntipakkaus

sv försäljningshölje (myyntipäällys); försäljningsförpackning (myyntipakkaus); < förpackning; > minutförsäljningsförpackning (vähittäismyyntipakkaus)

en < packaging; > retail packaging (vähittäismyyntipäällys); > unit packet (erityisesti tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaus); ~ sales package (myytävä kokonaisuus, joka muodostuu päällyksestä/pakkauksesta ja sen sisältämästä tuotteesta)

päällys tai pakkaus, jossa *tuote* on tarkoitettu myytäväksi tai muuten luovutettavaksi

Päällykseen tai pakkaukseen, jossa tuote on tarkoitettu myytäväksi tai muuten luovutettavaksi, viitataan ympäristöterveydenhuollon *valvonnan* eri aloilla sanoilla myyntipäällys, myyntipakkaus, pakkaus ja vähittäismyyntipakkaus. Joissakin tapauksissa sanoja (erityisesti sanoja myyntipäällys ja myyntipakkaus) käytetään toistensa synonyymeina, joissakin tapauksissa sanojen välillä on merkitysero.

Tupakkavalvontaan liittyvässä lainsäädännössä käytetään sanaa vähittäismyyntipakkaus (sv: minutförsäljningsförpackning, en: unit packet). Tupakkavalvonnan alalla tyypillisiä vähittäismyyntipakkauksia ovat savukeaski ja -kartonki. Tupakkavalvontaan liittyvässä lainsäädännössä käytetään myös ilmaisua muu *vähittäismyynnissä* käytettävä pakkaus. Esimerkki tällaisesta pakkauksesta on pahvilaatikko, johon savukeaskit on asetettu.

Kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavissa tiedoissa valtioneuvoston asetuksessa (613/2004) sanalla myyntipäällys (sv: försäljningshölje) tarkoitetaan vähittäismyynnissä käytettävää päällystä eli päällystä, jossa tuote on tarkoitettu luovutettavaksi kuluttajalle.

Kosmetiikkalainsäädännössä käytetään sanoja myyntipäällys ja myyntipakkaus, ja niillä tarkoitetaan käyttöpakkauksen (esimerkiksi kosmeettista valmistetta sisältävä pullo) sisältävää ulkopakkausta (esimerkiksi pahvikotelo, jossa kosmeettinen valmiste myydään).

Kemikaalivalvontaan liittyvässä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1272/2008 pakkauksella tarkoitetaan yhtä tai useampaa astiaa ja astioiden muita osia tai materiaaleja, joita tarvitaan sisällön suojaamiseen tai muihin turvallisuuteen liittyviin tehtäviin.

Ks. *myynti*, *luovutus*.

51

valvonta

sv tillsyn; kontroll; övervakning
en control; supervision

toiminta, jolla selvitetään ja todetaan, täyttääkö *valvontakohde* tai *tuote* sille asetetut vaatimukset

Valvonta voidaan jakaa *valvontaviranomaisen* suorittamaan viranomaisvalvontaan ja *toimijan* suorittamaan *omavalvontaan*.

Valvonta voidaan jakaa *tuotevalvontaan* ja *olosuhdevalvontaan*.

Ruotsin kielessä termillä valvonta on useita vastineita: tillsyn, kontroll ja övervakning. Tässä sanastossa ensisijaiseksi on valittu termi tillsyn, joka on levinnyt Suomessa laajaan käyttöön. Sanan valvonta sisältäville termeille on sanastossa annettu ainoastaan tillsyn- ja kontroll-sanojen pohjalta muodostetut ruotsinkieliset vastineet. Kuitenkin termejä on mahdollista muodostaa myös sanan övervakning avulla, esimerkiksi övervakningsdata (*valvontatieto*), övervakningsprojekt (*valvontaprojekti*), övervakningsmetod (*valvontamenetelmä*) ja övervakningsåtgärd (*valvontatoimenpide*).

52

tuotevalvonta

sv produkttillsyn; produktkontroll
en product control

tuotteen vaatimusten mukaisuuden *valvonta*

Tuotevalvonta voidaan jakaa ennakkovalvontaan ja markkinavalvontaan. Ennakkovalvonnalla tarkoitetaan tuotevalvontaa, joka suoritetaan ennen tuotteen *markkinoille saattamista*.

Markkinavalvontaa on markkinoilla olevaan tuotteeseen kohdistuva valvonta.

Ks. *kuluttajaturvallisuusvalvonta*.

53

olosuhdevalvonta

sv tillsyn av förhållanden; tillsyn av verksamhet; kontroll av förhållanden; kontroll av verksamhet
en supervision of conditions; control of activity

toiminnan ja toimintaympäristön vaatimusten mukaisuuden *valvonta*

Olosuhdevalvonta voidaan jakaa ennakkovalvontaan (esimerkiksi *ilmoituksen (1)* käsittely tai luvan myöntäminen) ja varsinaiseen toiminnan ja toimintaympäristön valvontaan.

Ks. *lupaa tai hyväksyntää edellyttävä toiminta*, *ilmoituksenvarainen toiminta*.

54

kuluttajaturvallisuusvalvonta

sv konsumentsäkerhetstillsyn; tillsyn av konsumentsäkerhet; övervakning av konsumentsäkerhet
en supervision of consumer safety; consumer safety control; consumer safety monitoring
rather than: consumer safety surveillance

kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden turvallisuuden *valvonta*

Kuluttajaturvallisuusvalvonnan soveltamisala on määritelty kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011). Valvonnan työnjako on määritelty kuluttajaturvallisuusvalvonnan valvontaohjelmassa.

Englanninkielistä sanaa supervision käytetään erityisesti valvonnasta, joka tapahtuu kauempaa ohjailmalla, ohjeita antamalla. Sana monitoring sopii erityisesti toimijan itse suorittamaan valvontaan. Sanan surveillance käyttöä ei suositella, sillä sanalla viitataan usein esimerkiksi poliisin valvontatoimiin, kuten valvontakameroiden käyttöön.

55

<ympäristöterveydenhuolto>

suunnitelmallinen valvonta; * valvontasuunnitelmassa yksilöity valvonta

sv planenlig tillsyn; planmässig tillsyn; * tillsyn definierad i tillsynsplan; planenlig kontroll; planmässig kontroll

en planned control; * control specified in control plan

valvonta, jonka *valvontakohteet* sekä *tarkastusten (1)* sisältö ja tiheys on määritelty kunnan *ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmassa*

Suunnitelmallisen valvonnan valvontakohteet on määriteltävä kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmassa vähintään *valvontakohdetyypin* tasolla.

Viranomaiset suorittavat myös muuta kuin suunnitelmallista valvontaa. Tätä on valvonta, jota ei ole voitu yksilöidä kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmassa, eli esimerkiksi uusia valvontakohteita koskevien *ilmoitusten (1)* ja lupien käsittelyyn liittyvä valvonta ja valvonta, joka suoritetaan valituksen tai epäilyn perusteella tai onnettomuuden vuoksi.

Valvontasuunnitelmassa varataan resursseja myös muuhun kuin suunnitelmalliseen valvontaan.

Ks. *tarkastustiheys*.

56

<ympäristöterveydenhuolto>

valvontakohte

sv tillsynsobjekt *n*; kontrollobjekt *n*

en object of control

toiminnan, *toimijan* tai *toimipaikan* yhdistelmä, jota *valvontaviranomainen* tietyinä ajanjaksona valvoo

Valvontakohte voi olla esimerkiksi yksittäinen myymälä, ravintola tai leikkikenttä. Vrt. *valvontakohdetyypin*.

57

valvontakohdetyyppi

sv typ av tillsynsobjekt; tillsynsobjektstyp; typ av kontrollobjekt; kontrollobjektstyp

en type of object of control

luokitteluryhmä, joka muodostuu *valvontakohteista*, joissa harjoitetaan keskenään samankaltaista *toimintaa*

Valvontakohdetyyppejä ovat esimerkiksi tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikat, kuntosalit ja *talousvettä* toimittavat laitokset.

Valvonnan ohjauksessa samaan valvontakohdetyypin kuuluville valvontakohteille on määritelty yhteinen suositeltu *tarkastustiheys* ja annettu muita yhteisiä tarkastusohjeita. Kunnan valvontasuunnitelmassa valvontakohdetyypitasolla tapahtuva suunnittelu on riittävä edellytys sille, että valvonnasta voidaan periä valvontamaksuja.

Ks. *vähittäismyynti*, *toimintaluokka*.

58

valvontaviranomainen

sv tillsynsmyndighet; kontrollmyndighet

en control authority; supervisory authority

viranomainen, jolla on säädetty toimivalta ja velvollisuus valvoa tiettyjen säädösten noudattamista

Valvontaviranomaisella voi olla myös toimivalta ja velvollisuus ohjata säädösten noudattamista.

Valvontaviranomainen voi olla esimerkiksi keskushallintoviranomainen, aluehallintoviranomainen tai valvontayksikkö (kunta tai kuntien yhteistoiminta-alue).

59

valvontakohteen tunnistetieto

sv tillsynsobjektets identifikationsuppgift; kontrollobjektets identifikationsuppgift
en identifier of the object of control

rekisteriin tallennettava *valvontakohteen* tieto, jota käytetään kohteen yksilöimiseen

Valvontakohteen tunnistetietoja ovat esimerkiksi *toimijan* nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä *toimipaikan* osoite. Mikäli toimipaikka on liikkuva, kuten auto, tai muuttuva, kuten internet-, verkosto- tai suoramarkkinointiyritysten kohdalla, rekisteriin merkitään osoitteeksi toimijan osoite.

Valvontakohteen tunnistetietoja ovat myös esimerkiksi *myyntilupatunniste* ja ajoneuvon rekisteritunnus.

60

myyntilupatunniste

sv identifikationsuppgift för försäljningstillstånd; försäljningstillståndsidentifikation
en sales authorisation identifier

valvontakohteen tunnistetieto, joka annetaan *toimijalle*, jolle on myönnetty myyntilupa

Ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmässä myyntilupatunnisteena toimii myyntiluvan numero.

Tupakkavalvontaan liittyvässä lainsäädännössä myyntilupatunnisteeseen viitataan termillä lupanumero.

61

rekisteri

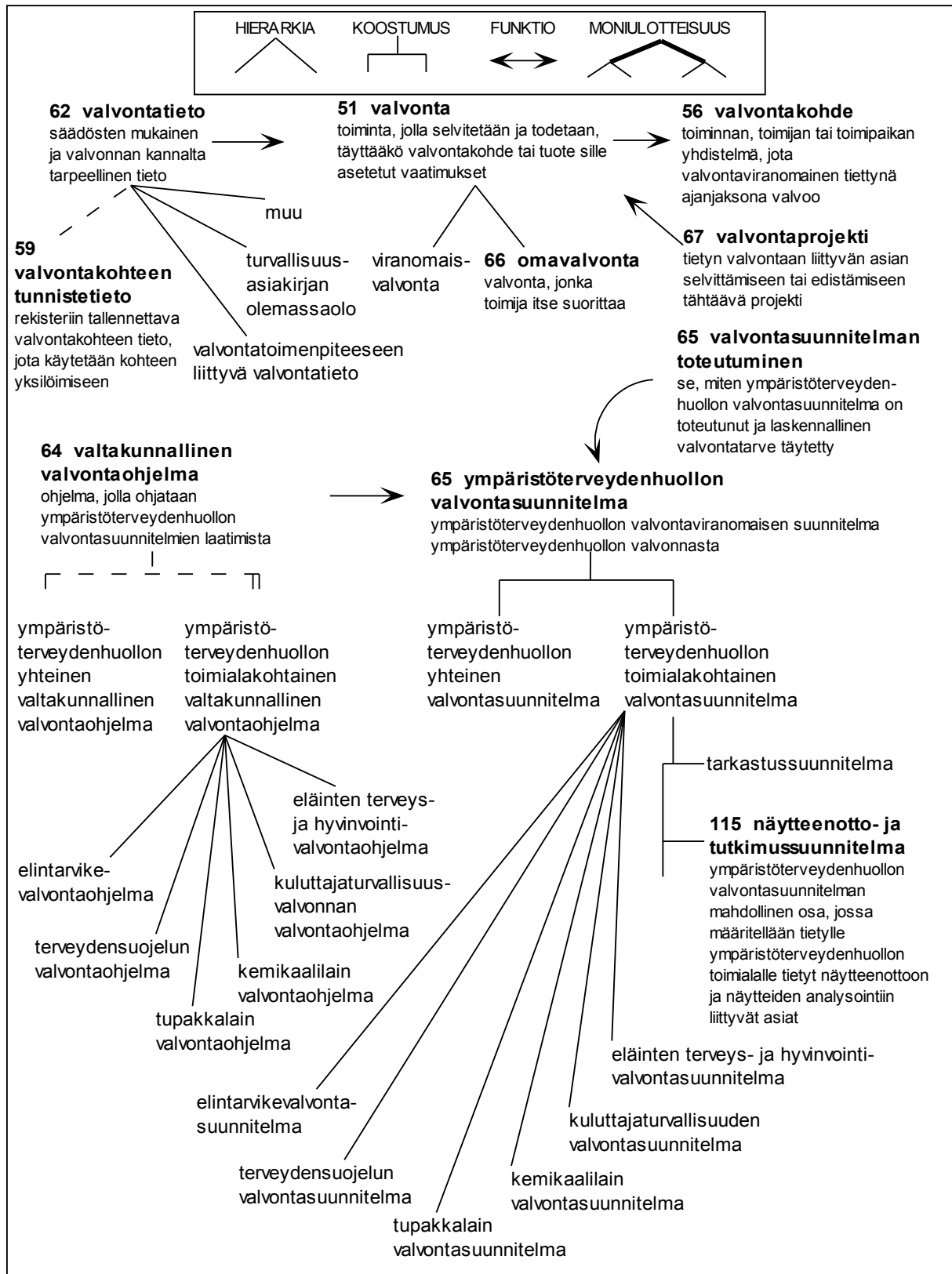
sv register *n*
en register

tiettyä tarkoitusta varten koottu, tiettyjä tietoja sisältävä tietokokonaisuus

Rekisteri voi olla osa tietojärjestelmää. Tietojärjestelmään voi sisältyä tietoja useista rekistereistä tai muista tietojärjestelmistä.

2 YHTI 2: VALVONTATIEDOT

2.1 Valvontatiedot

Käsitekaavio 9. Yleisiä valvontatietoihin liittyviä käsitteitä.

62

valvontatieto

sv tillsynsdata *pl*; kontrolldata *pl*
en control data
not: control information

säädösten mukainen ja *valvonnan* kannalta tarpeellinen tieto

Valvontatietoja ovat *valvontakohteen tunnistetiedot*, *valvontatoimenpiteisiin* liittyvät tiedot sekä vastaavat muut terveydensuojelulain (763/1994), kemikaalilain (744/1989), tupakkalain (693/1976), kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) ja niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Valvontatiedot kootaan pääosin kuntien käyttämien tietojärjestelmien kautta. Osa valvontatiedoista tallennetaan aluehallintovirastoissa sekä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastossa (Valvira) ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa (Tukes).

63

turvallisuusasiakirja

sv säkerhetsdokument
en safety document

kirjallinen suunnitelma kuluttajapalvelusta aiheutuvien *riskien* hallitsemiseksi ja kuluttajapalveluun liittyviin hätätilanteisiin varautumiseksi

Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan kuluttajapalvelun tarjoajan tulee laatia turvallisuusasiakirja. Tämä koskee myös jo ennen kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) voimaantuloa *toimintansa* aloittaneita *palveluntarjoajia*.

Turvallisuusasiakirjan olemassaolo on yhdentyypinen *valvontatieto*.

Ks. *ilmoituksenvarainen toiminta*.

64

<ympäristöterveydenhuolto>

valtakunnallinen valvontaohjelma

sv riksomfattande tillsynsprogram *n*
en national control programme

ohjelma, jolla ohjataan *ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmien* laatimista

Valtakunnallinen valvontaohjelma koostuu ympäristöterveydenhuollon yhteisestä valtakunnallisesta valvontaohjelmasta ja toimialakohtaisista valtakunnallisista valvontaohjelmista.

Ympäristöterveydenhuollon toimialakohtaisia valtakunnallisia valvontaohjelmia ovat valtakunnalliset elintarvikevalvontaohjelma, terveydensuojelun valvontaohjelma, tupakkalain valvontaohjelma, *kuluttajaturvallisuusvalvonnan* valvontaohjelma, kemikaalilain valvontaohjelma ja eläinten terveys- ja hyvinvointivalvontaohjelma.

65

ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma

sv tillsynsplan för miljö- och hälsoskyddet
en * control plan for environmental health care

ympäristöterveydenhuollon *valvontaviranomaisen* suunnitelma ympäristöterveydenhuollon *valvonnasta*

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma sisältää suunnitelman kaikkien ympäristöterveydenhuollon toimialojen valvontaa varten. Se sisältää ympäristöterveydenhuollon yhteisen osan ja toimialakohtaisen osan. Yhteistä osaa kutsutaan ympäristöterveydenhuollon yhteiseksi valvontasuunnitelmaksi ja toimialakohtaista osaa ympäristöterveydenhuollon toimialakohtaiseksi valvontasuunnitelmaksi.

Ympäristöterveydenhuollon toimialakohtaisia valvontasuunnitelmia ovat elintarvikevalvontasuunnitelma, terveydensuojelun valvontasuunnitelma, tupakkalain valvontasuunnitelma, eläinten terveys- ja hyvinvointivalvontasuunnitelma, kemikaalilain valvontasuunnitelma ja kuluttajaturvallisuuden valvontasuunnitelma. Ympäristöterveydenhuollon toimialakohtainen valvontasuunnitelma voi sisältää tarkastussuunnitelman, *näytteenotto- ja tutkimussuunnitelman* ja mahdollisesti muita suunnitelmia.

Myös aluehallintovirastot laativat valvontasuunnitelmiksi kutsuttavia asiakirjoja; yllä annetut määritelmät ja huomautukset eivät kuitenkaan koske niitä.

66

omavalvonta; ~ käyttötarkkailu (talousveden valvonta)

sv egenkontroll; ~ driftskontroll (talousveden valvonta)
en own-check; in-house control; own control (tupakkavalvonta); self-control (kuluttajaturvallisuusvalvonta); self-monitoring (kuluttajaturvallisuusvalvonta)

valvonta, jonka *toimija* itse suorittaa

Omaavonnaksi luetaan myös toimijan kolmannelta osapuolelta tilaamat *tarkastukset (1)* ja *näytteenotot*. Tupakkavalvonnassa omavallonnalla tarkoitetaan kuitenkin ainoastaan toimijan itsensä suorittamaa valvontaa.

Tupakkatuotteita ja tupakointivälineitä myyvän elinkeinonharjoittajan on laadittava kirjallinen omavallontasuunnitelma, noudatettava sitä ja pidettävä sen toteuttamisesta kirjaa. Jos ravintolassa tai muussa *ravitsemisliikkeessä* on tupakointitila, sen haltijan on laadittava omavallontasuunnitelma, jossa esitetään, miten tupakointitilan toimivuus varmistetaan ja miten tupakointitilan olosuhteita ja järjestystä voidaan valvoa sen ulkopuolelta.

Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa toiminnanharjoittajan omavallontajärjestelmä voi sisältää esimerkiksi seuraavat neljä osa-aluetta: 1) *turvallisuusasiakirja*, 2) onnettomuuskirjanpito ja menettelyt sen hyödyntämiseksi, 3) menettelytavat havaituista vaaroista ja onnettomuuksista *valvontaviranomaiselle* ilmoittamiseksi ja 4) palvelun käyttäjille annettava ohjeistus.

Talousettä toimittavien laitosten sekä uimahallien ja kylpylöiden on laadittava valvontatutkimusohjelma, jossa kuvataan laitoksen itse tekemä käyttötarkkailu (sv: driftskontroll).

67

valvontaprojekti

sv tillsynsprojekt *n*; kontrollprojekt *n*
en control project

tietyin *valvontaan* liittyvän asian selvittämiseen tai edistämiseen tähtäävä projekti

Valvontaprojektissa keskitytään esimerkiksi tietyn *valvontakohteen* tai *tuotteen* vaatimustenmukaisuuden tai lain toteutumisen selvittämiseen.

68

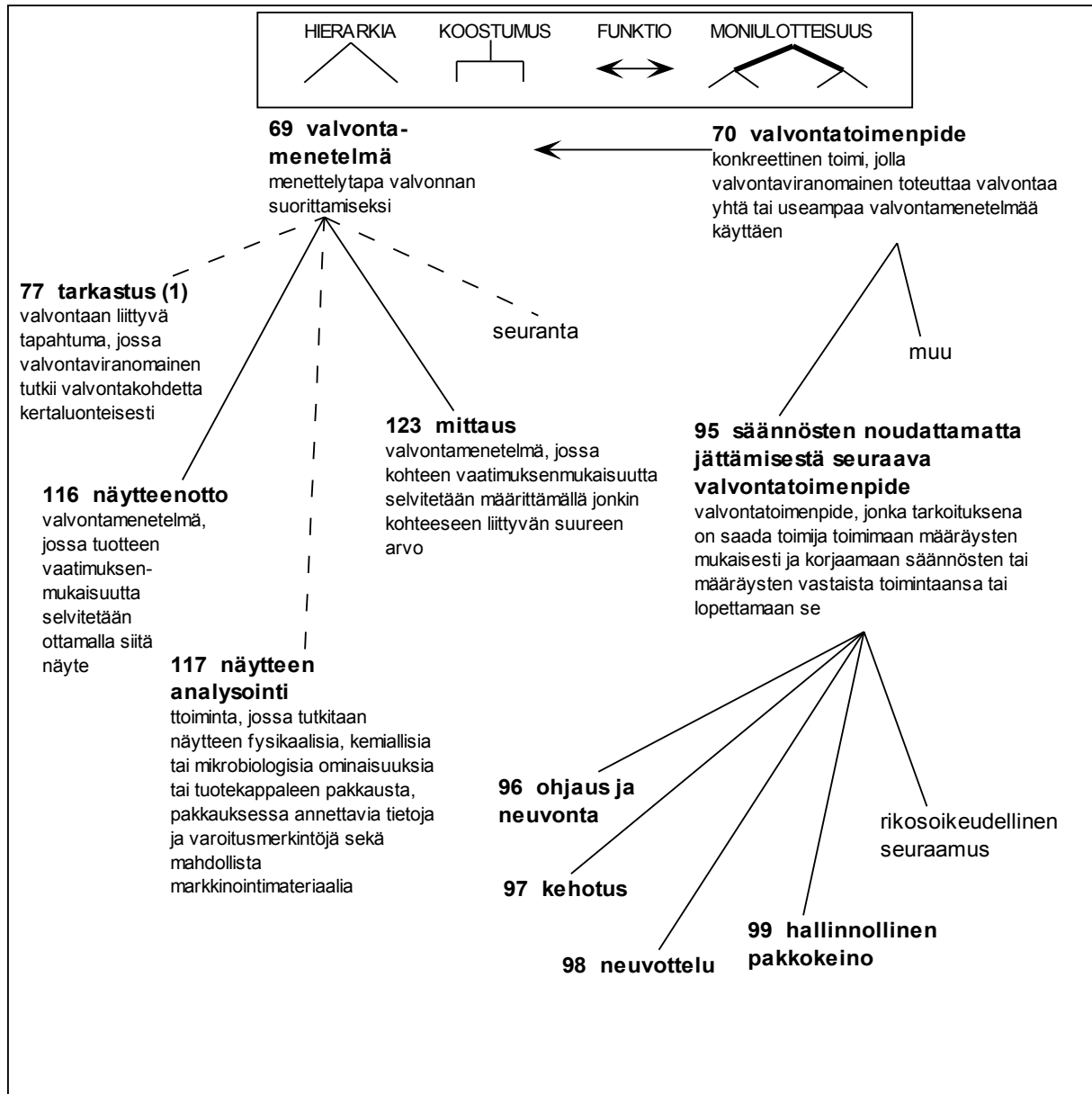
<ympäristöterveydenhuolto>

valvontasuunnitelman toteutuminen; toteuma

sv tillsynsplanens förverkligande *n*; utfall *n*
en * achievement of the objectives of the control plan

se, miten *ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma* on toteutunut ja laskennallinen valvontatarve täytetty

Toimintavuoden päätyttyä *valvontaviranomaisen* on arvioitava valvontasuunnitelmansa toteutumista ja valvontatarpeen täyttymistä.

Käsittekaavio 10. Valvontatoimenpiteet.

69

valvontamenetelmä

sv tillsynsmetod; kontrollmetod
en control method

menettelytapa *valvonnan* suorittamiseksi

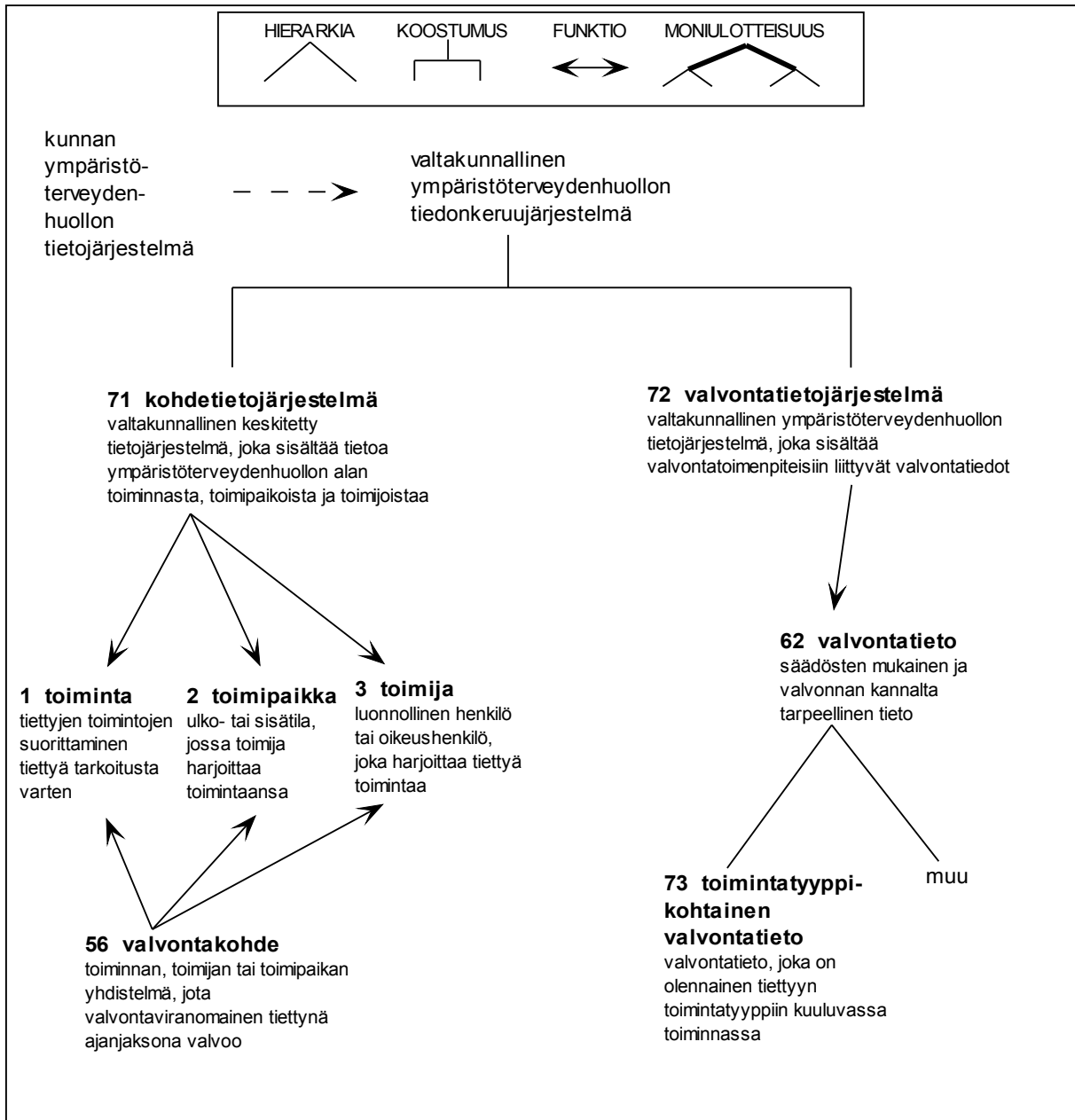
Valvontamenetelminä käytetään esimerkiksi *tarkastuksia (1)*, *näytteenottoa*, *näytteiden analysointia*, *mittausta* ja seurantaa.

70

valvontatoimenpide

sv tillsynsåtgärd; kontrollåtgärd
en control measure; control action

konkreettinen toimi, jolla *valvontaviranomainen* toteuttaa *valvontaa* yhtä tai useampaa *valvontamenetelmää* käyttäen

Käsittekaavio 11. Valvontatiedot.

71

<ympäristöterveydenhuolto>

kohdetietojärjestelmä

sv * datasystem *n* för tillsynsobjekt; * datasystem *n* för kontrollobjekt

en * data system for objects of control

valtakunnallinen keskitetty tietojärjestelmä, joka sisältää tietoa ympäristöterveydenhuollon alan *toiminnasta, toimipaikoista ja toimijoista*

KUTI 1- ja YHTI 1 -projektit määrittelevät ympäristöterveydenhuollon *valvontakohteita*, jotka sijaitsevat kohdetietojärjestelmässä.

Kohdetietojärjestelmä ja *valvontatietojärjestelmä* muodostavat ympäristöterveydenhuollon tiedonkeruujärjestelmän. Tiedot järjestelmään tulevat pääosin kuntien tietojärjestelmistä.

72

<ympäristöterveydenhuolto>

valvontatietojärjestelmä; valtakunnallinen valvontatietojärjestelmä

sv * datasystem *n* för tillsynsdata; * datasystem *n* för kontrolldata; * riksomfattande datasystem *n* för tillsynsdata; * riksomfattande datasystem *n* för kontrolldata
 hellre än: tillsynsdatsystem *n*

en * control data system; * national control data system

valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmä, joka sisältää *valvontatoimenpiteisiin* liittyvät *valvontatiedot*

KUTI 2- ja YHTI 2 -projektit määrittelevät ympäristöterveydenhuollon valvontatietoja, jotka sijaitsevat valvontatietojärjestelmässä.

Valvontatietojärjestelmä ja *kohdetietojärjestelmä* muodostavat ympäristöterveydenhuollon tiedonkeruujärjestelmän. Tiedot järjestelmään tulevat pääosin kuntien tietojärjestelmistä.

73

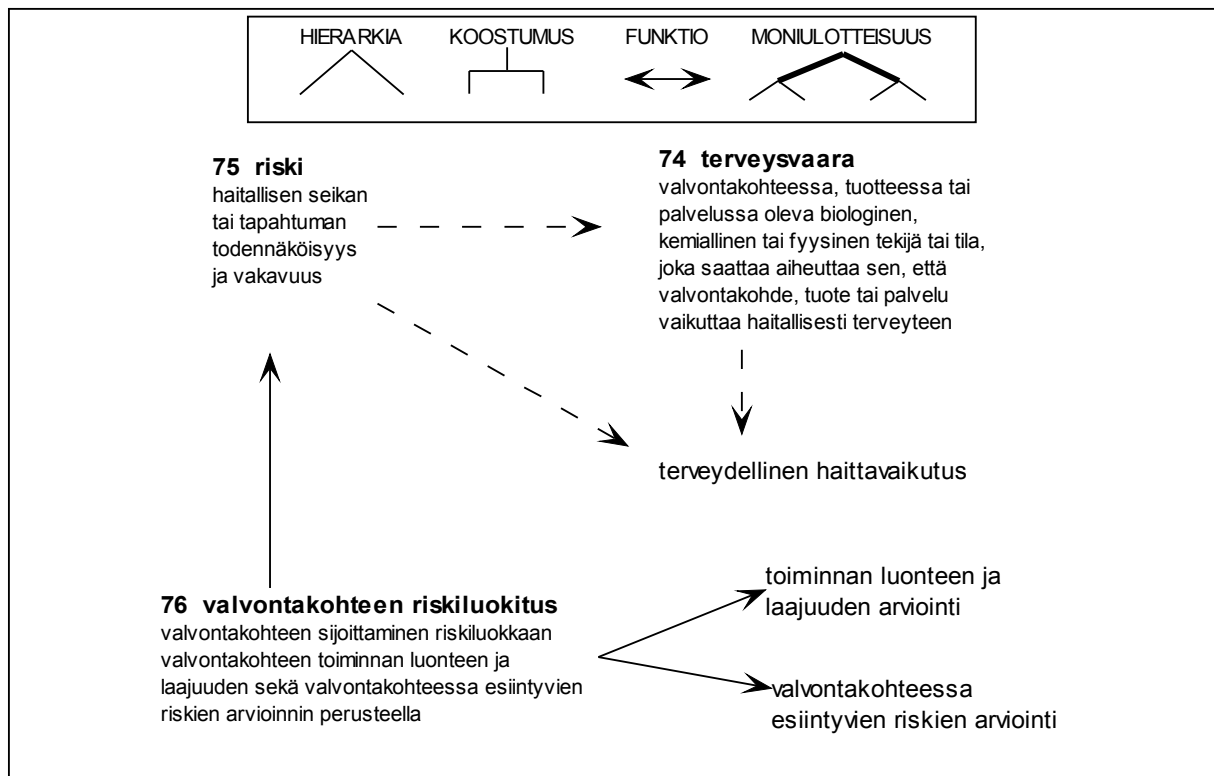
toimintatyyppiin kuuluva valvontatieto

sv * tillsynsdata *pl* för en verksamhetstyp; * kontrolldata *pl* för en verksamhetstyp

en * control data specific to a type of activity

valvontatieto, joka on olennainen tietyyn toimintatyyppiin kuuluvassa *toiminnassa*

Toimintatyyppiä tarkoitetaan kuntien terveysuojelun valvonnan, *kuluttajaturvallisuusvalvonnan* sekä tupakka- ja kemikaalilain valvonnan tiedonkeruussa *toimintaluokkien* osia.

Käsitekaavio 12. Terveysvaaran hallinta.

74

terveysvaara; < terveyshaitta

sv hälsofara

en health hazard

valvontakohteessa, tuotteessa tai palvelussa oleva biologinen, kemiallinen tai fyysinen tekijä tai tila, joka saattaa aiheuttaa sen, että valvontakohde, tuote tai palvelu vaikuttaa haitallisesti terveyteen

Terveydensuojelulaissa (763/1994) käytetään termiä terveyshaitta. Terveyshaitan määritelmä tässä laissa on yllä annettua terveysvaaran määritelmää laajempi: käsitteeseen sisällytetään myös mm. ihmisessä todettava sairaus ja muu terveyden häiriö.

75

riski

sv risk

en risk

haitallisen seikan tai tapahtuman todennäköisyys ja vakavuus

Riskejä ovat esimerkiksi terveys- ja omaisuusriskit sekä taloudelliset riskit.

Terveysriskillä tarkoitetaan *terveysvaaran* aiheuttaman terveydellisen haittavaikutuksen todennäköisyyttä ja vakavuutta.

76

valvontakohteen riskiluokitus

sv riskklassificering av tillsynsobjekt; riskklassificering av kontrollobjekt

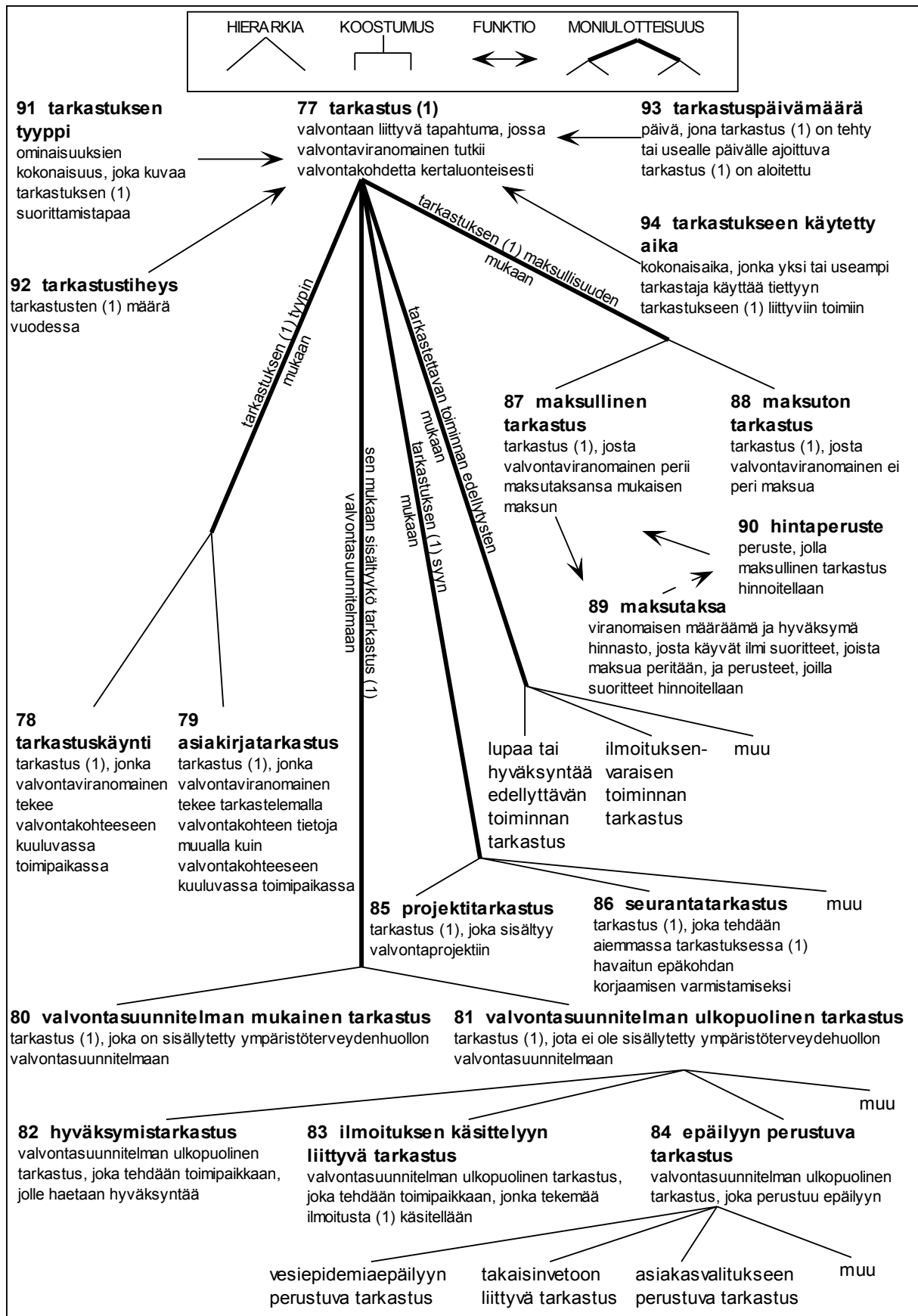
en * risk classification of an object of control

valvontakohteen sijoittaminen riskiluokkaan valvontakohteen *toiminnan* luonteen ja laajuuden sekä valvontakohteessa esiintyvien *riskien* arvioinnin perusteella

Valvontakohteen *tarkastustiheys* määräytyy valvontakohteessa esiintyvien riskien arvioinnin perusteella.

2.1.1 Tarkastukset

Käsitekaavio 13. Tarkastukset.

77

tarkastus (1)

sv inspektion
en inspection; check

valvontaan liittyvä tapahtuma, jossa *valvontaviranomainen* tutkii *valvontakohdetta* kertaluonteisesti
Tarkastuksesta laaditaan hallintolain (434/2003, 39 §) mukainen tarkastuskertomus tai -pöytäkirja.

78

tarkastuskäynti

mieluummin kuin: tarkastus (2); valvontakäynti; tavanomainen tarkastus

sv inspektionsbesök
en inspection visit; on-the-spot check

tarkastus (1), jonka *valvontaviranomainen* tekee *valvontakohteeseen* kuuluvassa *toimipaikassa*

79

asiakirjatarkastus

sv * dokumentinspektion; * inspektion av dokument
en documentary check

tarkastus (1), jonka *valvontaviranomainen* tekee tarkastelemalla *valvontakohteen* tietoja muualla kuin valvontakohteeseen kuuluvassa *toimipaikassa*

Asiakirjoja tarkastetaan yleensä myös *tarkastuskäynnillä*.

80

valvontasuunnitelman mukainen tarkastus

sv * inspektion enligt tillsynsplan; inspektion som ingår i tillsynsplanen
en * inspection included in the control plan

tarkastus (1), joka on sisällytetty *ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaan*
Ks. *suunnitelmallinen valvonta*.

81

valvontasuunnitelman ulkopuolinen tarkastus

sv * inspektion som inte finns i tillsynsplanen; inspektion som inte ingår i tillsynsplanen
en * inspection not included in the control plan

tarkastus (1), jota ei ole sisällytetty *ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaan*

Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia ovat mm. *ilmoitusten käsittelyyn liittyvät tarkastukset* ja *epäilyyn perustuvat tarkastukset*. Valvontasuunnitelman ulkopuolisille tarkastuksille varataan valvontasuunnitelmassa resursseja.

82

hyväksymistarkastus; kohteen hyväksyntään liittyvä tarkastus

sv * inspektion inför godkännande
en inspection of premises for approval

valvontasuunnitelman ulkopuolinen tarkastus, joka tehdään *toimipaikkaan*, jolle haetaan hyväksyntää
Hyväksymistarkastus liittyy esimerkiksi *talousvettä* toimittavan laitoksen hyväksyntään.

83

ilmoituksen käsittelyyn liittyvä tarkastus

sv * inspektion förknippad med behandling av anmälan
en * inspection related to handling of notification

valvontasuunnitelman ulkopuolinen tarkastus, joka tehdään *toimipaikkaan*, jonka tekemää *ilmoitusta (1)* käsitellään

Ilmoituksen käsittelyyn liittyviä tarkastuksia suoritetaan etenkin terveydensuojelun valvonnassa.

84

* epäilyyn perustuva tarkastus

mieluummin kuin: < reaktiivinen valvonta

sv * inspektion på basen av misstanke; * inspektion vid misstanke

en * inspection based on suspicion; investigation (kemikaalivalvonta)

valvontasuunnitelman ulkopuolinen tarkastus, joka perustuu epäilyyn

Esimerkkejä epäilyistä ovat vesiepidemia- ja terveyshaittaepäily. Epäily voi perustua muun muassa *takaisinvetoon* tai asiakasvalitukseen.

85

projektitarkastus

sv * projektinspektion

en * project inspection

tarkastus (1), joka sisältyy *valvontaprojektiin*

Projektitarkastus voi olla joko *valvontasuunnitelman mukainen* tai *valvontasuunnitelman ulkopuolinen tarkastus*.

86

seurantatarkastus; jälkitarkastus

sv uppföljande inspektion; uppföljningsinspektion; eftergranskning

en follow-up inspection

tarkastus (1), joka tehdään aiemmassa tarkastuksessa (1) havaitun epäkohdan korjaamisen varmistamiseksi

87

maksullinen tarkastus

sv avgiftsbelagd inspektion

en * chargeable inspection

tarkastus (1), josta *valvontaviranomainen* perii *maksutaksansa* mukaisen maksun

Kunkin valvontasektorin lainsäädännössä on määritelty, mistä toimenpiteistä voidaan periä maksu.

88

maksuton tarkastus

sv avgiftsfri inspektion; icke-avgiftsbelagd inspektion

en * free-of-charge inspection

tarkastus (1), josta *valvontaviranomainen* ei peri maksua

Kunkin valvontasektorin lainsäädännössä on määritelty, mistä toimenpiteistä voidaan periä maksu.

89

<ympäristöterveydenhuolto>

maksutaksa; taksa

sv avgiftstaxa

en tariff

viranomaisen määräämä ja hyväksymä hinnasto, josta käyvät ilmi suoritteet, joista maksua peritään, ja perusteet, joilla suoritteet hinnoitellaan

Maksutaksa voi sisältää taulukon euromääräisistä maksuista. Vaihtoehtoisesti maksutaksassa voidaan kertoa tuntihinta ja todeta, että maksu peritään käytetyn työajan perusteella.

Kunkin valvontasektorin lainsäädännössä on määritelty, mistä *valvontaan* liittyvistä toimenpiteistä voidaan periä maksu.

90

hintaperuste; hinnoitteluperuste

sv grund för avgift; avgiftsgrund

en * criterion for charge; * grounds *pl* for charge

peruste, jolla *maksullinen tarkastus* hinnoitellaan

Hintaperusteita ovat tuntihinta, kiinteä tarkastuskohtainen hinta ja vuosimaksu.

91

tarkastuksen tyyppi

sv * typ av inspektion

en * type of inspection; type of check

ominaisuuksien kokonaisuus, joka kuvaa *tarkastuksen (1)* suorittamistapaa

Tarkastuskäynti ja *asiakirjatarkastus* ovat tarkastuksen tyyppiä.

92

tarkastustiheys

sv inspektionsfrekvens

en inspection frequency; frequency of inspections

tarkastusten (1) määrä vuodessa

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmassa tarkastustiheys määritellään joko yksittäisille *valvontakohteille* tai *valvontakohdetyypeille*.

YHTI-järjestelmässä suunnitellulla tarkastustiheydellä tarkoitetaan *valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten* määrää. Toteutunut tarkastustiheys voi sisältää myös *valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia*. Valvontasuunnitelman *toteuman* raportoinnissa valvontasuunnitelman mukaiset ja valvontasuunnitelman ulkopuoliset tarkastukset raportoidaan erikseen.

Valvontakohteen tarkastustiheys määräytyy *valvontakohteen riskien* arvioinnin ja valvontahistorian perusteella.

93

tarkastuspäivämäärä; tarkastuksen päivämäärä

sv inspektionsdatum *n*

en date of inspection

päivä, jona *tarkastus (1)* on tehty tai usealle päivälle ajoittuva tarkastus (1) on aloitettu

94

tarkastukseen käytetty aika

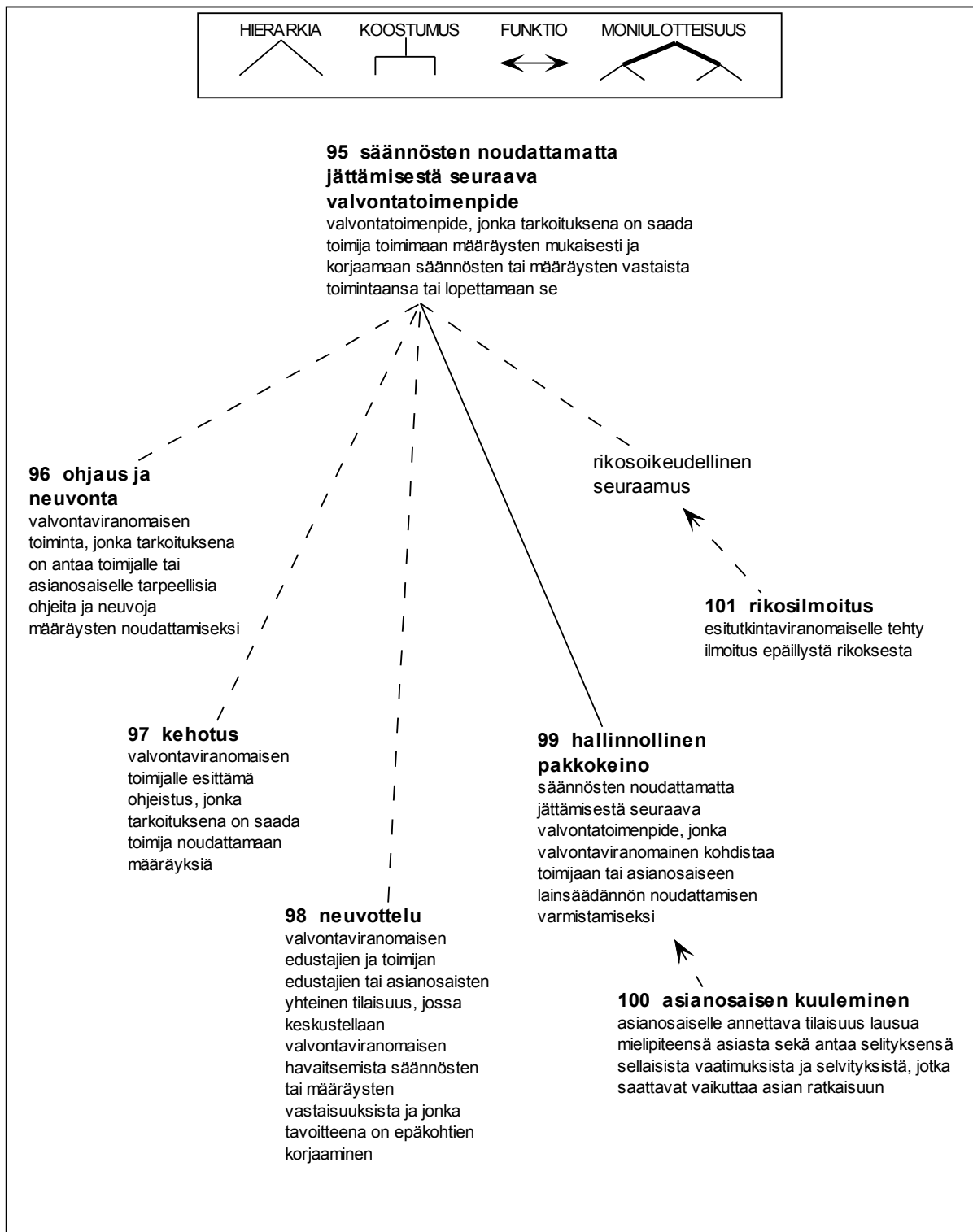
sv * tid som använts för inspektionen

en time spent on the inspection

kokonaisaika, jonka yksi tai useampi tarkastaja käyttää tiettyyn *tarkastukseen (1)* liittyviin toimiin

Tarkastukseen käytettyyn aikaan sisältyy tarkastukseen (1) valmistautuminen, tarkastuksen (1) suorittaminen sekä tarkastuspöytäkirjan ja muiden tarvittavien asiakirjojen laatiminen, joka kattaa tietojen tallentamisen tietojärjestelmään.

2.1.2 Säännösten noudattamatta jättämisestä seuraavat valvontatoimenpiteet

Käsitekaavio 14. Säännösten noudattamatta jättämisestä seuraavat valvontatoimenpiteet.

95

* säännösten noudattamatta jättämisestä seuraava valvontatoimenpide; säännösten noudattamatta jättämisestä seuraava toimi

sv åtgärd vid bristande efterlevnad; följande tillsynsåtgärd när givna föreskrifter ej följts
en action in case of non-compliance

valvontatoimenpide, jonka tarkoituksena on saada *toimija* toimimaan määräysten mukaisesti ja korjaamaan säännösten tai määräysten vastaista *toimintaansa* tai lopettamaan se

Terveystieteen valvonnassa, *kuluttajaturvallisuusvalvonnassa* ja kemikaali- ja tupakkalain valvonnassa säännösten noudattamatta jättämisestä seuraavilla valvontatoimenpiteillä tarkoitetaan esimerkiksi *neuvotteluja*, *ohjausta ja neuvontaa*, *kehotuksia*, *hallinnollisia pakkokeinoja* sekä rikosoikeudellisia seuraamuksia.

96

<ympäristöterveydenhuolto>

ohjaus ja neuvonta

sv instruktion
en guidance

valvontaviranomaisen toiminta, jonka tarkoituksena on antaa *toimijalle* tai asianosaiselle tarpeellisia ohjeita ja neuvoja määräysten noudattamiseksi

Viranomaisten neuvontavelvollisuudesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Ohjauksesta ja neuvonnasta on säännöksiä myös mm. terveydensuojelulain (763/1994) 4, 5 ja 6 §:ssä ja tupakkalain (693/1976) 14 §:ssä.

97

<ympäristöterveydenhuolto>

kehotus

sv uppmaning; anmodan
en request

valvontaviranomaisen toimijalle esittämä ohjeistus, jonka tarkoituksena on saada toimija noudattamaan määräyksiä

98

<ympäristöterveydenhuolto>

neuvottelu

sv förhandlingsmöte *n*
en negotiation; consultation

valvontaviranomaisen edustajien ja *toimijan* edustajien tai asianosaisten yhteinen tilaisuus, jossa keskustellaan valvontaviranomaisen havaitsemista säännösten tai määräysten vastaisuuksista ja jonka tavoitteena on epäkohtien korjaaminen

99

hallinnollinen pakkokeino

sv administrativt tvångsmedel *n*
en administrative enforcement measure; administrative coercive measure

säännösten noudattamatta jättämisestä seuraava valvontatoimenpide, jonka *valvontaviranomainen* kohdistaa *toimijaan* tai asianosaiseen lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi

Esimerkkejä ympäristöterveydenhuollon alan hallinnollisista pakkokeinoista ovat *määräys*, *kielto* ja *myyntiluvan peruuttaminen*. Pakkokeinot on määritelty toimialakohtaisissa laeissa.

Oikeustieteen termistössä hallinnollisilla pakkokeinoilla tarkoitetaan keinoja, joilla tehostetaan hallintopäätöksiä ja joita käytetään, jos annettua päätöstä ei noudateta. Tässä mielessä hallinnollisia pakkokeinoja ovat esimerkiksi *uhkasakko* ja *teettämis-* ja *keskeyttämisuuhka*. Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä hallinnollisina pakkokeinoina pidetään kuitenkin tiettyjä valvontaviranomaisten päätöksiä (kuten määräykset ja kiellot), kun taas uhkasakko, teettämis- ja keskeyttämisuuhka ovat hallinnollisten pakkokeinojen tehosteita.

100

asianosaisen kuuleminen

sv hörande *n* av part

en hearing a party

asianosaiselle annettava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun

Ennen kuin *valvontaviranomainen* tekee päätöksen *hallinnollisen pakkokeinon* käytöstä, valvontaviranomaisen on kuultava asianosaista. Asianosaisen kuulemisen avulla varmistetaan, että asian ratkaisemiseksi on hankittu tarpeelliset tiedot ja selvitykset ja huolehdittu siten asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Kuuleminen on tärkeä osa *toimijan* oikeusturvaa.

101

rikosilmoitus; ~ poliisille tehtävä tutkintapyyntö

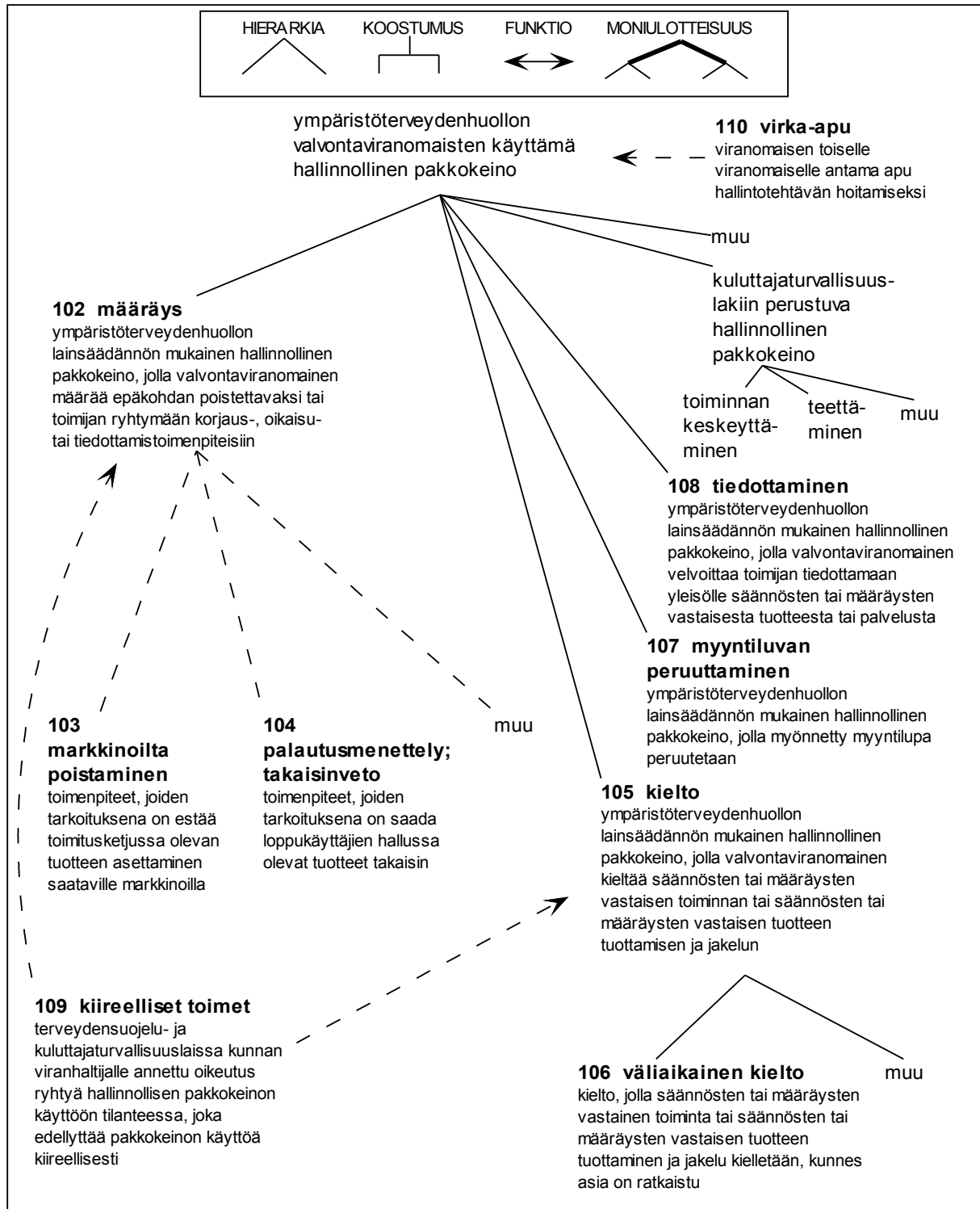
sv brottsanmälan; polisanmälan; anmälan om brott

en report of an offence

esitutkintaviranomaiselle tehty ilmoitus epäilystä rikoksesta

Yleensä esitutkintaviranomaisena toimii poliisi.

Rangaistussäännösten soveltaminen kuuluu pääasiassa poliisille sekä syyttaja- ja tuomioistuinlaitokselle, kun taas *hallinnollisten pakkokeinojen* soveltaminen kuuluu *valvontaviranomaiselle*.

Käsitekaavio 15. Ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomaisten käyttämät hallinnolliset pakkokeinot.

102

<ympäristöterveydenhuolto>

määräys

sv föreskrift

en order

ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukainen *hallinnollinen pakkokeino*, jolla *valvontaviranomainen* määrää epäkohdan poistettavaksi tai *toimijan* ryhtymään korjaus-, oikaisu- tai tiedottamistoimenpiteisiin

Ympäristöterveydenhuollon alan määräyksistä on säännöksiä muun muassa terveysuojelulain (763/1994) 51 ja 52 §:ssä, kemikaalilain (744/1989) 45 ja 46 §:ssä ja kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 45 §:ssä.

103

markkinoilta poistaminen

sv tillbakadragande *n*

en withdrawal; withdrawal from the market

toimenpiteet, joiden tarkoituksena on estää toimitusketjussa olevan *tuotteen* asettaminen saataville markkinoilla

Markkinoilta poistaminen kattaa sekä eston saattaa tuotetta markkinoille että eston pitää kaupan tai luovuttaa jo markkinoille ehtineitä tuotteita. Markkinoilta poistaminen kohdistuu tyypillisesti tuotteen *maahantuojaan* sekä tukku- ja vähittäismyyjiin.

Toimija voi ryhtyä markkinoilta poistamiseen myös oma-aloitteisesti.

Ks. *markkinoille saattaminen*.

104

palautusmenettely; takaisin veto (kuluttajaturvallisuusvalvonta)

sv återkallelse

en recall

toimenpiteet, joiden tarkoituksena on saada loppukäyttäjien hallussa olevat *tuotteet* takaisin *Kuluttajaturvallisuusvalvonnan* työnjaon mukaisesti takaisin veto on lähes yksinomaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) käytössä oleva toimenpide. Takaisin veto saattaisi kuitenkin tulla kyseeseen myös lelujen, *kynttilätuotteiden* ja kosmetiikan paikallisessa *valvonnassa*.

Toimija voi ryhtyä palautusmenettelyyn tai takaisin vetoon myös oma-aloitteisesti.

Ks. *markkinoille saattaminen*.

105

<ympäristöterveydenhuolto>

kielto

sv förbud *n*

en prohibition; ban

ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukainen *hallinnollinen pakkokeino*, jolla *valvontaviranomainen* kieltää säännösten tai määräysten vastaisen *toiminnan* tai säännösten tai määräysten vastaisen *tuotteen tuottamisen* ja *jakelun*

Kielto voi liittyä esimerkiksi tupakkalain (693/1976) vastaisen mainonnan kieltämiseen.

Terveysuojelussa on käytössä käyttökielto, jolla tarkoitetaan kieltoa käyttää tilaa tai rakennusta.

106

väliaikainen kielto

sv temporärt förbud *n*

en temporary ban

kielto, jolla säännösten tai määräysten vastainen *toiminta* tai säännösten tai määräysten vastaisen *tuotteen tuottaminen* ja *jakelu* kielletään, kunnes asia on ratkaistu

107

<ympäristöterveydenhuolto>

myyntiluvan peruuttaminen

sv återkallande n av försäljningstillstånd

en cancelling of sales authorisation; > cancelling of retail licence

ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukainen *hallinnollinen pakkokeino*, jolla myönnetty myyntilupa peruutetaan

Esimerkiksi tupakkalain (693/1976) *valvonnassa* on käytössä vähittäismyyntiluvan peruuttaminen. Vähittäismyyntilupa voidaan peruuttaa myös määräajaksi.

108

<ympäristöterveydenhuolto>

tiedottaminen

sv information till allmänheten

en informing the public

ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukainen *hallinnollinen pakkokeino*, jolla *valvontaviranomainen* velvoittaa *toimijan* tiedottamaan yleisölle säännösten tai määräysten vastaisesta *tuotteesta* tai palvelusta

Tiedottaminen liittyy *kuluttajaturvallisuusvalvontaan*.

109

<terveydensuojeluvalvonta, kuluttajaturvallisuusvalvonta>

kiireelliset toimet pl

sv brådskande åtgärder pl

en urgent measures pl

terveydensuojelu- ja kuluttajaturvallisuuslaissa kunnan viranhaltijalle annettu oikeutus ryhtyä *hallinnollisen pakkokeinon* käyttöön tilanteessa, joka edellyttää pakkokeinon käyttöä kiireellisesti

Kiireelliset toimet on määritelty terveydensuojelulain (763/1994) 51 §:ssä ja kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 34-38 §:ssä.

110

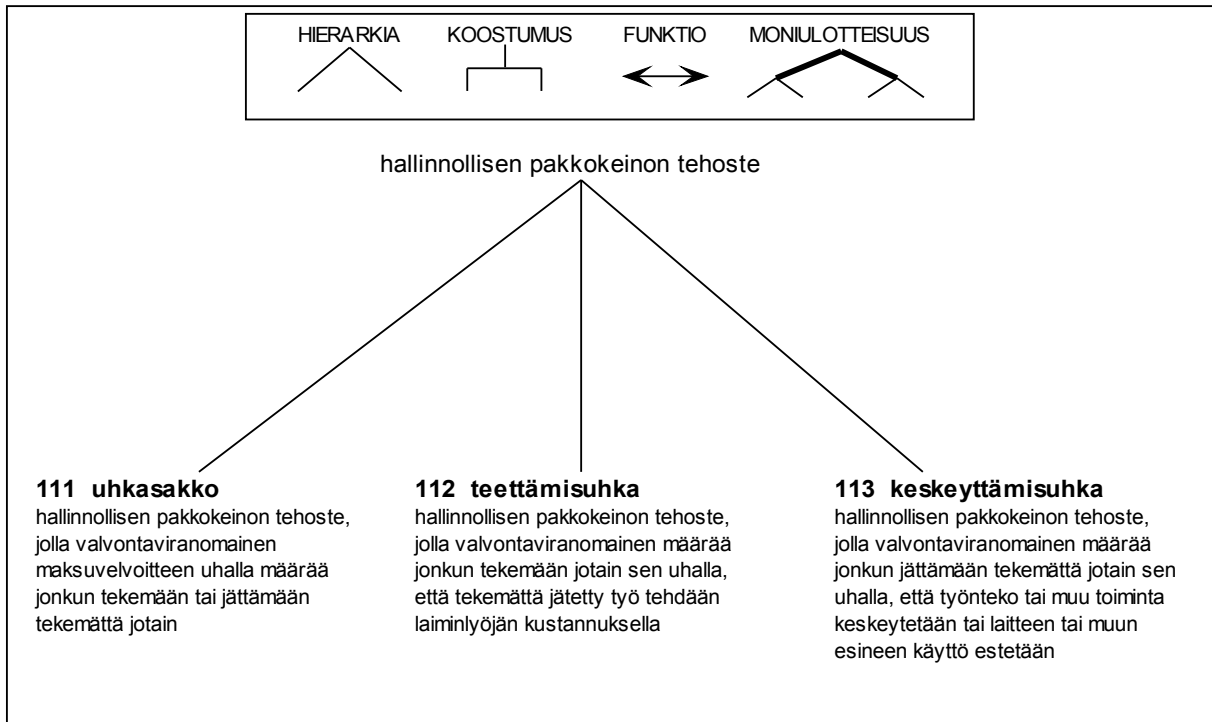
virka-apu

sv handräckning

en mutual assistance between authorities; mutual administrative support

viranomaisen toiselle viranomaiselle antama apu hallintotehtävän hoitamiseksi

Esimerkiksi poliisi ja aluehallintovirasto ovat velvollisia tarvittaessa antamaan virka-apua kunnan viranomaiselle ympäristöterveydenhuollon *valvonnassa*. Tyypillisimmin virka-apu liittyy *tarkastuksiin (1)*.

Käsitekaavio 16. Hallinnollisten pakkokeinojen tehosteet.

111

uhkasakko

sv vite *n*

en notice of a conditional fine
rather than: penalty payment

hallinnollisen pakkokeinon tehoste, jolla *valvontaviranomainen* maksuvelvoitteen uhalla määrää jonkun tekemään tai jättämään tekemättä jotain

Uhkasakon käytöstä säädetään terveydensuojelulain (764/1994) 53 §:ssä, kemikaalilain (744/1989) 51 §:ssä, tupakkalain (693/1976) 20 §:ssä ja kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 45 §:ssä.

Valvontaviranomainen voi tehostaa terveydensuojelu-, kemikaali-, tupakka- tai kuluttajaturvallisuuslain nojalla annettua *määräystä* tai *kieltoa* uhkasakolla.

Elintarvikelain (23/2006) englanninkielisessä käännöksessä on uhkasakosta käytetty termiä "penalty payment", mutta kielellisesti suositettavampi termi on "notice of a conditional fine".

112

teettämisuhka

sv hot *n* om tvångsutförande

en notice of enforced compliance
rather than: threat of performance at the defaulter's expense

hallinnollisen pakkokeinon tehoste, jolla *valvontaviranomainen* määrää jonkun tekemään jotain sen uhalla, että tekemättä jätetty työ tehdään laiminlyöjän kustannuksella

Teettämisuhan käytöstä säädetään terveydensuojelulain (764/1994) 53 §:ssä, kemikaalilain (744/1989) 51 §:ssä, tupakkalain (693/1976) 20 §:ssä sekä kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 45 §:ssä.

Valvontaviranomainen voi tehostaa terveydensuojelu-, kemikaali-, tupakka- tai kuluttajaturvallisuuslain nojalla annettua *määräystä* tai *kieltoa* teettämisuhalla.

Englanniksi teettämisuhasta on suositettavaa käyttää termiä "notice of enforced compliance", vaikka esimerkiksi elintarvikelain (23/2006) englanninkielisessä käännöksessä on käytetty termiä "threat of performance at the defaulter's expense". Jälkimmäinen termi, jossa on käytetty sanaa "threat", voi esimerkiksi englantia äidinkielenään puhuvalle antaa käsitteestä väärän mielikuvan ("uhkaus" tms.).

113

keskeyttämisuhka

sv hot *n* om avbrytande

en notice of enforced suspension

rather than: threat of suspension

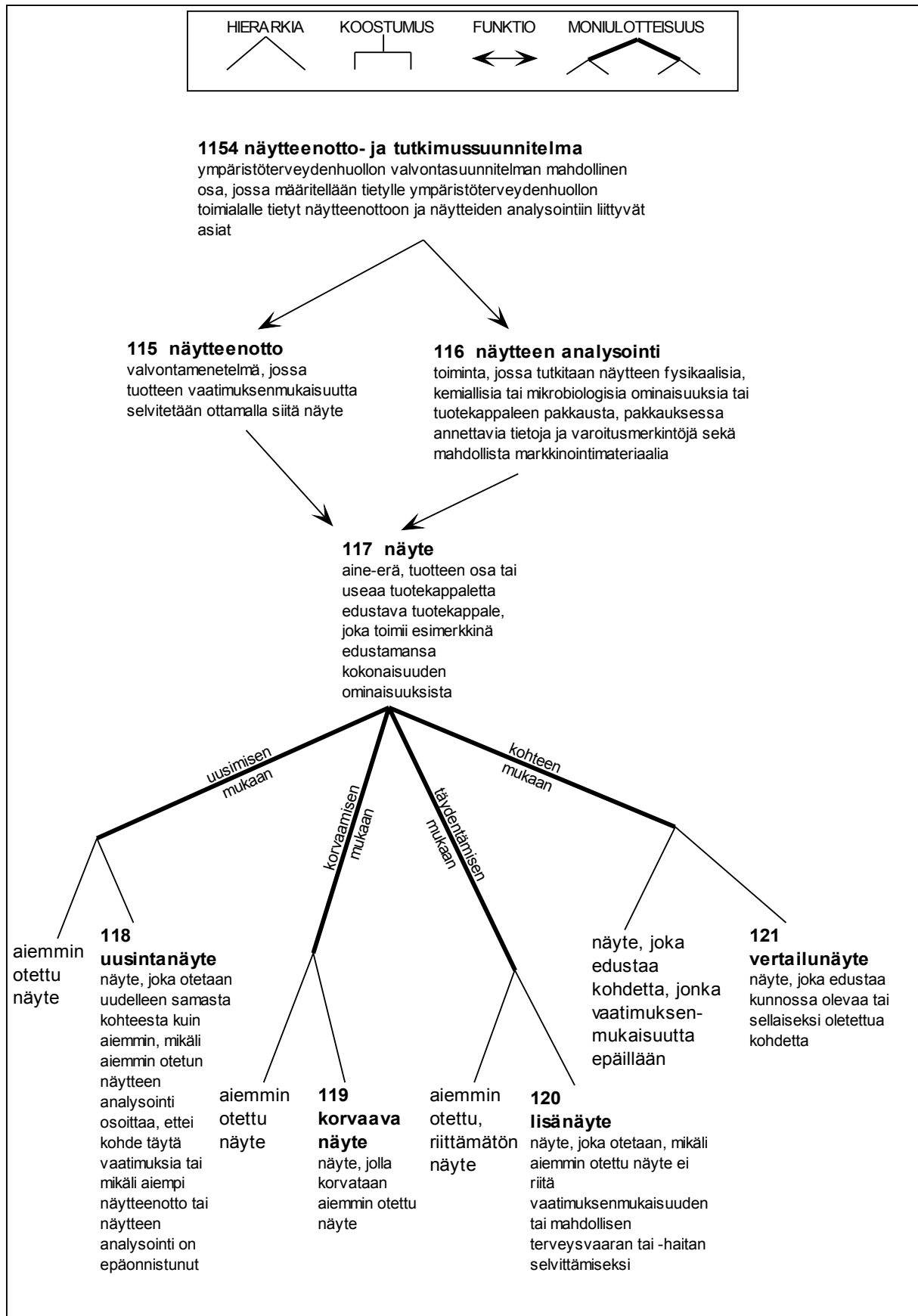
hallinnollisen pakkokeinon tehoste, jolla *valvontaviranomainen* määrää jonkun jättämään tekemättä jotain sen uhalla, että työnteko tai muu *toiminta* keskeytetään tai laitteen tai muun esineen käyttö estetään

Keskeyttämisuhan käytöstä säädetään terveydensuojelulain (764/1994) 53 §:ssä.

Valvontaviranomainen voi tehostaa terveydensuojelulain nojalla annettua *määräystä* tai *kieltoa* keskeyttämisuhalla.

Englanniksi keskeyttämisuhasta on suositettavaa käyttää termiä "notice of enforced suspension", vaikka esimerkiksi elintarvikelain (23/2006) englanninkielisessä käännöksessä on käytetty termiä "threat of suspension". Jälkimmäinen termi, jossa on käytetty sanaa "threat", voi esimerkiksi englantia äidinkielenään puhuvalle antaa käsitteestä väärän mielikuvan ("uhkaus" tms.).

2.2 Näytteenotto ja mittaus

114

näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma

sv provtagnings- och undersökningsplan
en sampling and research plan

ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mahdollinen osa, jossa määritellään tietyille ympäristöterveydenhuollon toimialalle tietyt *näytteenottoon* ja *näytteiden analysointiin* liittyvät asiat

Näytteenottosuunnitelmaan sisällytetään tiedot sellaisista ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä edellytetyistä näytteenotoista ja tutkimuksista, jotka on mahdollista suunnitella etukäteen.

115

näytteenotto

sv provtagning
en sampling

valvontamenetelmä, jossa *tuotteen* vaatimuksenmukaisuutta selvitetään ottamalla siitä *näyte*

Näytteenotto ja *näytteiden analysointi* ovat keskeisiä menetelmiä erityisesti elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnassa. Myös tupakkalain valvominen saattaa edellyttää näytteenottoa.

116

näytteen analysointi; näytteen tutkiminen

sv analysering av prov; undersökning av prov
en analysis of the sample

toiminta, jossa tutkitaan *näytteen* fysikaalisia, kemiallisia tai mikrobiologisia ominaisuuksia tai tuotekappaleen pakkausta, pakkauksessa annettavia tietoja ja varoitusmerkintöjä sekä mahdollista markkinointimateriaalia

117

näyte

sv prov *n*
en sample

aine-erä, tuotteen osa tai useaa tuotekappaletta edustava tuotekappale, joka toimii esimerkkinä edustamansa kokonaisuuden ominaisuuksista

Ympäristöterveydenhuollon *valvonnassa* näytteitä otetaan esimerkiksi *talousveden* ja *uimaveden* laadun tutkimiseksi.

118

uusintänäyte

sv förnyat prov *n*; omprov *n*
en repeat sample

näyte, joka otetaan uudelleen samasta kohteesta kuin aiemmin, mikäli aiemmin otetun *näytteen analysointi* osoittaa, ettei kohde täytä vaatimuksia tai mikäli aiempi *näytteenotto* tai näytteen analysointi on epäonnistunut

Uusintänäytteitä otetaan muun muassa *talousveden* ja sisäilman laadun valvonnassa.

119

korvaava näyte

sv ersättande prov *n*
en replacement sample

näyte, jolla korvataan aiemmin otettu näyte

Termiä korvaava näyte käytetään muun muassa uimavesinäytteiden yhteydessä. Lyhytkestoisen saastumisen aikana *uimavedestä* otettu seurantakalenterin mukainen näyte, jonka mikrobiologinen laatu on huonontunut, voidaan jättää huomiotta ja korvata näytteellä, joka otetaan viikon kuluessa saastumisen päättymisestä. Lyhytkestoisen saastumisen ei yleensä odoteta vaikuttavan uimaveden laatuun kolmea vuorokautta kauemmin.

120

lisänäyte

sv tilläggsprov *n*; ytterligare prov *n*
 en additional sample

näyte, joka otetaan, mikäli aiemmin otettu näyte ei riitä vaatimuksenmukaisuuden tai mahdollisen *terveysvaaran* tai -haitan selvittämiseksi

Lisänäytteellä voidaan täydentää aiemman näytteen tietoja.

Lisänäytteitä otetaan muun muassa *uimaveden* ja *talousveden* laadun *valvonnassa*.

121

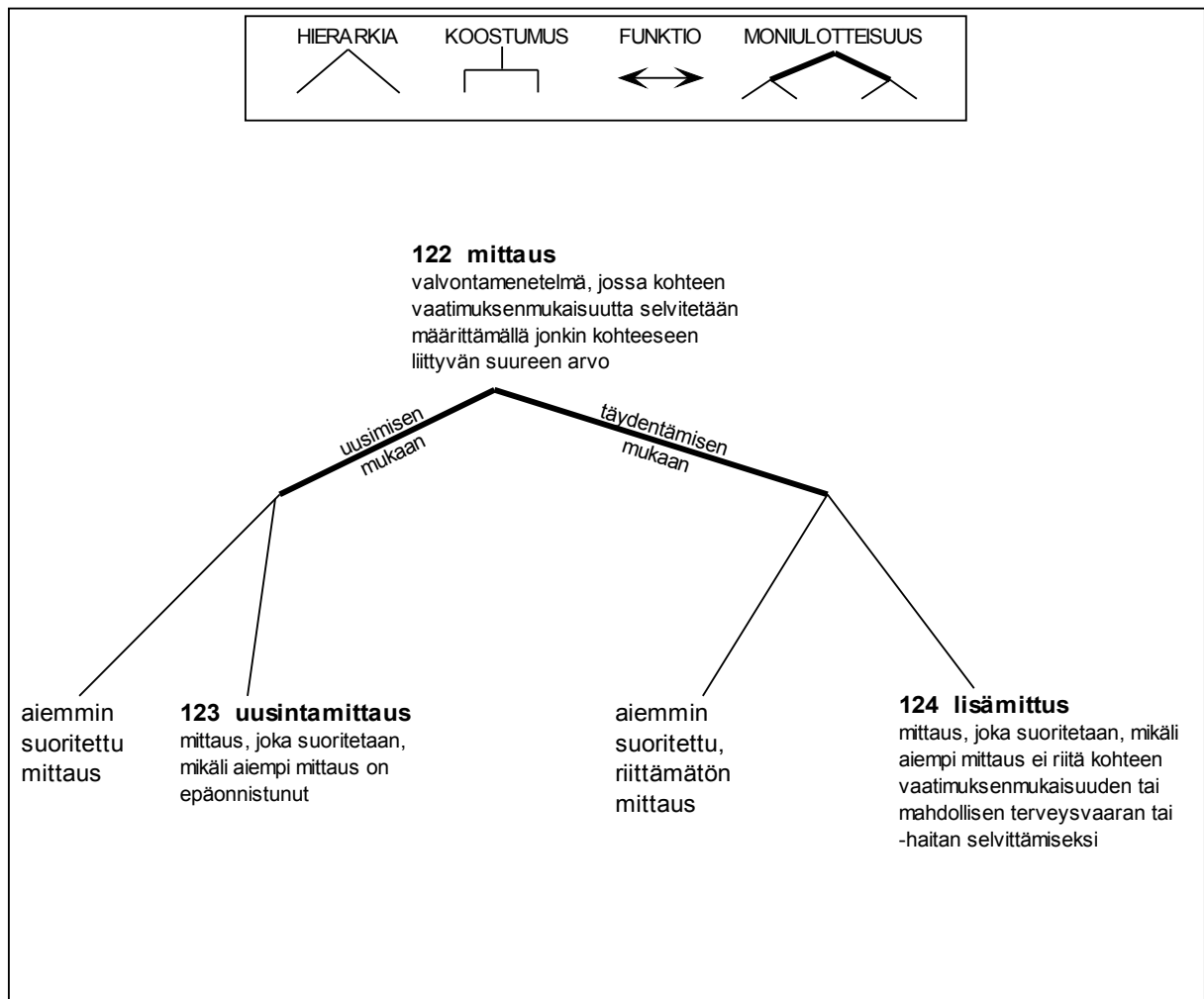
vertailunäyte

sv jämförelseprov *n*; referensprov *n*
 en reference sample

näyte, joka edustaa kunnossa olevaa tai sellaiseksi oletettua kohdetta

Kohde voi olla esimerkiksi tila, pinta tai materiaali.

Vertailunäytteitä otetaan muun muassa sisäilman laadun *valvonnassa*.

Käsitekaavio 18. Mittaus.

122

mittaus

sv mätning
en measurement

valvontamenetelmä, jossa kohteen vaatimuksenmukaisuutta selvitetään määrittämällä jonkin kohteeseen liittyvän suureen arvo

Kohteeseen liittyvä suure voi olla esimerkiksi lämpötila, tietyn aineen pitoisuus tai äänenvoimakkuus.

Mittaus suoritetaan yleensä *valvontakohteessa* (vertaa *näytteen analysointi*, joka tapahtuu yleensä laboratoriossa).

Mittausta käytetään esimerkiksi terveydensuojelussa sisäilman laadun selvittämiseen.

123

uusintamittaus

sv förnyad mätning
en remeasurement

mittaus, joka suoritetaan, mikäli aiempi mittaus on epäonnistunut

124

lisämittaus

sv tilläggsmätning
en additional measurement

mittaus, joka suoritetaan, mikäli aiempi mittaus ei riitä kohteen vaatimuksenmukaisuuden tai mahdollisen *terveysvaaran* tai -haitan selvittämiseksi

Englanninkielinen hakemisto / English index

Numbers in the index refer to the term record numbers.

achievement of the objectives of the control plan	68	family park	38
action in case of non-compliance	95	follow-up inspection	86
activity	1	free-of-charge inspection	88
activity requiring authorisation or approval	5	frequency of inspections	92
activity requiring licence or approval	5	grounds for charge	90
activity requiring notification	6	guidance	96
activity subject to authorisation or approval	5	health hazard	74
activity subject to licence or approval	5	hearing a party	100
activity subject to notification	6	identifier of the object of control	59
actor	3	import	13
additional measurement	124	importer	23
additional sample	120	in-house control	66
administrative coercive measure	99	indoor play area	39
administrative enforcement measure	99	industrial chemical	44
adventure activities	48	informing the public	108
analysis of the sample	116	inspection	77
appeal	10	inspection based on suspicion	84
article	46	inspection frequency	92
assignment	15	inspection included in the control plan	80
automatic vending machine; see vending machine	36	inspection not included in the control plan	81
ban	105	inspection of premises for approval	82
bathing water	42	inspection related to handling of notification	83
beach	29	inspection visit	78
body modification	49	investigation	84
cancelling of retail licence	107	local kind of activity unit	2
cancelling of sales authorisation	107	manufacturer	21
candle product	47	manufacturing	11
category of activity	4	measurement	122
chargeable inspection	87	meeting venue	30
check	77	mutual administrative support	110
chemical	43	mutual assistance between authorities	110
class of activity	4	national control data system	72
complaint	9	national control programme	64
consultation	98	negotiation	98
consumer chemical	45	notice of a conditional fine	111
consumer safety control	54	notice of enforced compliance	112
consumer safety monitoring	54	notice of enforced suspension	113
consumer safety surveillance	54	notifiable activity	6
control	51	notification (1)	7
control action	70	notification (2)	8
control authority	58	notification concerning a dangerous consumer good or service	8
control data	62	object of control	56
control data specific to a type of activity	73	on-the-spot check	78
control data system	72	operator	3
control information	62	operator without a place of activity	28
control measure	70	order	102
control method	69	own control	66
control of activity	53	own-check	66
control plan for environmental health care	65	packaging	50
control project	67	penalty payment	111
control specified in control plan	55	place of activity	2
criterion for charge	90	place of business	2
data system for objects of control	71	place of retail sale	34
date of inspection	93	place of sale	32
dispensing machine	36	place of wholesale	33
distribution	14	placing on the market	12
distributor	24	planned control	55
documentary check	79	point of purchase	35
domestic water	41	point of sale (1)	32
downstream user	26	point of sale (2)	35

Numbers in the index refer to the term record numbers.

potable water	41	sampling	115
premises providing sleeping accommodation	31	sampling and research plan	114
producer	21	self-control	66
product	40	self-monitoring	66
product control	52	seller	25
production	11	selling	16
programme service	48	service provider	27
prohibition	105	supervision	51
project inspection	85	supervision of conditions	53
provision of services	19	supervision of consumer safety	54
public beach; see beach.....	29	supervisory authority	58
public meeting venue	30	supplier	22
public place of assembly	30	swimming location; see beach.....	29
recall	104	tariff	89
reference sample	121	temporary ban	106
register	61	threat of performance at the defaulter's expense	112
remeasurement	123	threat of suspension	113
repeat sample	118	time spent on the inspection	94
replacement sample	119	type of activity; see class of activity.....	4
report of an offence	101	type of check	91
request	97	type of inspection	91
restaurant	37	type of object of control	57
restaurant outlet	37	unit packet	50
retail	18	urgent measures	109
retail packaging	50	use	20
retail sale	18	vending machine	36
retail sales outlet	35	vendor	25
retail shop	34	water intended for human consumption	41
risk	75	water used in industrial food processing	41
risk classification of an object of control	76	wholesale	17
safety document	63	wholesale shop	33
sale	16	winter outdoor swimming location; see beach.....	29
sales	16	withdrawal	103
sales authorisation identifier	60	withdrawal from the market	103
sales package	50		
sample	117		

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger termpostnumren.

administrativt tvångsmedel	99	hälsofara	74
aktör	3	hörande av part	100
aktör utan verksamhetsställe	28	icke-avgiftsbelagd inspektion	88
allmän badstrand; se badstrand	29	identifikationsuppgift för försäljningstillstånd	60
analysering av prov	116	import	13
anmodan	97	importör	23
anmälan (1)	7	industrikemikalie	44
anmälan (2)	8	information till allmänheten	108
anmälan om brott	101	inomhuslekplats	39
anmälan om en produkt eller tjänst som medför fara	8	inspektion	77
anmälningspliktig verksamhet	6	inspektion av dokument	79
användning	20	inspektion enligt tillsynsplan	80
avgiftsbelagd inspektion	87	inspektion förknippad med behandling av anmälan	83
avgiftsfri inspektion	88	inspektion inför godkännande	82
avgiftsgrund	90	inspektion på basen av misstanke	84
avgiftstaxa	89	inspektion som ingår i tillsynsplanen	80
badplats; se badstrand	29	inspektion som inte finns i tillsynsplanen	81
badstrand	29	inspektion som inte ingår i tillsynsplanen	81
badvatten	42	inspektion vid misstanke	84
besvär	10	inspektionsbesök	78
brottanmälan	101	inspektionsdatum	93
brådskande åtgärder	109	inspektionsfrekvens	92
datasystem för kontrolldata	72	instruktion	96
datasystem för kontrollobjekt	71	jämförelseprov	121
datasystem för tillsynsdata	72	kemikalie	43
datasystem för tillsynsobjekt	71	klagomål	9
detaljhandel	18	konsumentkemikalie	45
detaljhandelsaffär	34	konsumentssäkerhetstillsyn	54
detaljhandelsbutik	34	kontroll	51
distribution	14	kontroll av förhållanden	53
distributör	24	kontroll av verksamhet	53
dokumentinspektion	79	kontrolldata	62
driftskontroll	66	kontrolldata för en verksamhetstyp	73
driftställe	2	kontrollmetod	69
eftergranskning	86	kontrollmyndighet	58
egenkontroll	66	kontrollobjekt	56
ersättande prov	119	kontrollobjektets identifikationsuppgift	59
familjepark	38	kontrollobjektstyp	57
följande tillsynsåtgärd när givna föreskrifter ej följts	95	kontrollprojekt	67
förbud	105	kontrollåtgärd	70
föreskrift	102	kroppsmodifiering	49
företagare	3	leverans	14
förhandlingsmöte	98	leverantör	22
förnyad mätning	123	ljusprodukt	47
förnyat prov	118	lokal verksamhetsenhet	2
förpackning	50	matservering	37
förplägnadsrörelse	37	minutförsäljningsförpackning	50
försäljare	25	minutförsäljningsställe	35
försäljning	16	mätning	122
försäljningsapparat	36	nedströmsanvändare	26
försäljningsförpackning	50	offentlig inkvarteringslokal	31
försäljningshölje	50	offentlig samlingslokal	30
försäljningsställe	32	offentligt inkvarteringsställe	31
försäljningstillståndsidentifikation	60	omprov	118
grund för avgift	90	partiaffär	33
handräckning	110	partihandel	17
hot om avbrytande	113	partihandelsaffär	33
hot om tvångsutförande	112	planenlig kontroll	55
hushållsvatten	41	planenlig tillsyn	55
		planmässig kontroll	55

Numren i registret anger termpostnumren.

planmässig tillsyn	55	tillsynsplanens förverkligande	68
polisanmälan	101	tillsynsprojekt	67
producent	21	tillsynsåtgärd	70
produkt	40	tillverkare	21
produktion	11	tillverkning	11
produktkontroll	52	tilläggsmätning	124
produkttillsyn	52	tilläggsprov	120
programtjänst	48	tjänsteleverantör	27
projektinspektion	85	typ av inspektion	91
prov	117	typ av kontrollobjekt	57
provtagning	115	typ av tillsynsobjekt	57
provtagnings- och undersökningsplan	114	underrättelse	8
referensprov	121	underrättelse om en farlig konsumtionsvara eller konsumenttjänst	8
register	61	undersökning av prov	116
restaurang	37	uppföljande inspektion	86
riksomfattande datasystem för kontrolldata	72	uppföljningsinspektion	86
riksomfattande datasystem för tillsynsdata	72	uppmaning	97
riksomfattande tillsynsprogram	64	utfall	68
risk	75	utsläppande på marknaden	12
riskklassificering av kontrollobjekt	76	vara	46
riskklassificering av tillsynsobjekt	76	verksamhet	1
säkerhetsdokument	63	verksamhet som förutsätter tillstånd eller godkännande	5
temporärt förbud	106	verksamhetskategori	4
tid som använts för inspektionen	94	verksamhetsklass	4
tillbakadragande	103	verksamhetsställe	2
tillhandahållande av tjänst	19	verksamhetstyp; se verksamhetsklass	4
tillhandahållande av tjänster	19	verksamhetsutövare	3
tillståndspliktig verksamhet	5	vinterbadplats; se badstrand	29
tillsyn	51	vite	111
tillsyn av förhållanden	53	ytterligare prov	120
tillsyn av konsumentssäkerhet	54	återkallande av försäljningstillstånd	107
tillsyn av verksamhet	53	återkallelse	104
tillsyn definierad i tillsynsplan	55	åtgärd vid bristande efterlevnad	95
tillsynsdata	62	överlåtelse	15
tillsynsdata för en verksamhetstyp	73	övervakning	51
tillsynsdatasystem	72	övervakning av konsumentssäkerhet	54
tillsynsmetod	69	övervakningsdata; se tillsyn	51
tillsynsmyndighet	58	övervakningsmetod; se tillsyn	51
tillsynsobjekt	56	övervakningsprojekt; se tillsyn	51
tillsynsobjektets identifikationsuppgift	59	övervakningsåtgärd; se tillsyn	51
tillsynsobjektstyp	57		
tillsynsplan för miljö- och hälsoskyddet	65		

Suomenkielinen hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termitietueneroihin.

aine; ks. kemikaali.....	43	kuluttajakemikaali	45
aluehallintoviraston suunnitelma; ks. ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma. .	65	kuluttajapalvelu; ks. tuote.....	40
asettaminen saataville markkinoilla; ks. markkinoille saattaminen.....	12	kuluttajaturvallisuuden valvontasuunnitelma; ks. ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma. .	65
asiakirjatarkastus	79	kuluttajaturvallisuusvalvonnan valvontaohjelma; ks. valtakunnallinen valvontaohjelma.....	64
asianosaisen kuuleminen	100	kuluttajaturvallisuusvalvonta	54
asukaspuisto; ks. perhepuisto.....	38	kulutustavara; ks. tuote.....	40
automaattinen myyntilaite; ks. myyntilaite.....	36	kynttilätuote	47
elintarvikevalvontaohjelma; ks. valtakunnallinen valvontaohjelma.....	64	käyttö	20
eläinten terveys- ja hyvinvointivalvontaohjelma; ks. valtakunnallinen valvontaohjelma.....	64	käyttökielto; ks. kiello.....	105
eläinten terveys- ja hyvinvointivalvontasuunnitelma; ks. ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma.....	65	käyttöpakkaus; ks. myyntipäälllys.....	50
ennakkovalvonta; ks. olosuhdevalvonta.....	53	käyttötarkkailu	66
ennakkovalvonta; ks. tuotevalvonta.....	52	leikkikenttä; ks. perhepuisto.....	38
epäilyyn perustuva tarkastus	84	leikki puisto; ks. perhepuisto.....	38
esine	46	lisämittaus	124
hallinnollinen pakkokeino	99	lisänäyte	120
henkilötunnus; ks. valvontakohteen tunnistetieto.....	59	liuos; ks. kemikaali.....	43
hinnoitteluperuste	90	luovutus	15
hintaperuste	90	lupaa tai hyväksyntää edellyttävä toiminta	5
huvipuisto; ks. perhepuisto.....	38	lupnumero; ks. myyntilupatunniste.....	60
hyväksymistarkastus	82	luvanvarainen toiminta	5
hyödyke; ks. tuote.....	40	lähiliikunta-alue; ks. perhepuisto.....	38
ilmoituksen käsittelyyn liittyvä tarkastus	83	maahantuojat	23
ilmoituksenvarainen toiminta	6	maahantuonti	13
ilmoitus (1)	7	maksullinen tarkastus	87
ilmoitus (2)	8	maksutaksa	89
ilmoitus (3)	9	maksuton tarkastus	88
ilmoitus vaarallisesta kulutustavaraista tai kuluttajapalvelusta	8	markkinavalvonta; ks. tuotevalvonta.....	52
ilmoitusvelvollisuus; ks. ilmoituksenvarainen toiminta.....	6	markkinoille saattaminen	12
jakelija	24	markkinoilta poistaminen	103
jakelu	14	mittaus	122
jakelulaitteisto; ks. myyntilaite.....	36	muu kuin suunnitelmallinen valvonta; ks. suunnitelmallinen valvonta.....	55
jatkokäyttäjä	26	muu uimapaikka; ks. uimaranta.....	29
julkinen kokoontumishuoneisto	30	muu valvonta; ks. suunnitelmallinen valvonta.....	55
julkinen majoitushuone	31	myyjä	25
julkinen majoitushuoneisto	31	myynti	16
jälkitarkastus	86	myyntilaite	36
kehonmuokkaus	49	myyntilupatunniste	60
kehotus	97	myyntiluvan peruuttaminen	107
kemikaali	43	myyntipaikka	32
kemikaalilain valvontaohjelma; ks. valtakunnallinen valvontaohjelma.....	64	myyntipakkaus	50
kemikaalilain valvontasuunnitelma; ks. ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma.....	65	myyntipäälllys	50
kemikaalitoimittaja; ks. toimittaja.....	22	määräys	102
kemikaalitoimittajan toimipaikka; ks. toimittaja.....	22	neuvottelu	98
keskeyttämisuhka	113	näyte	117
kiello	105	näytteen analysointi	116
kiireelliset toimet	109	näytteen tutkiminen	116
kohdetietojärjestelmä	71	näytteenotto	115
kohteen hyväksyntään liittyvä tarkastus	82	näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma	114
korvaava näyte	119	ohjaus ja neuvonta	96
		ohjelmalvelu	48
		olosuhdevalvonta	53
		omavalvonta	66
		omavalvontasuunnitelma; ks. omavalvonta.....	66
		pakkaus	50
		palautusmenettely	104
		palvelu; ks. tuote.....	40
		palvelun tarjoaja	27

Hakemiston numerot viittaavat termitietueneroihin.

palvelun tarjoaminen	19	tuote	40
palveluntarjoaja	27	tuotevalvonta	52
perhepuisto	38	tuottaja	21
poliisille tehtävä tutkintapyyntö	101	tuottaminen	11
projektitarkastus	85	tupakkalain valvontaohjelma; ks. valtakunnallinen valvontaohjelma.....	64
ravitsemisliike	37	tupakkalain valvontasuunnitelma; ks. ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma.....	65
reaktiivinen valvonta	84	turvallisuusasiakirja	63
rekisteri	61	uhkasakko	111
rikosilmoitus	101	uimapaikka; ks. uimaranta.....	29
riski	75	uimaranta	29
riskiluokka; ks. valvontakohteen riskiluokitus.....	76	uimavesi	42
seos; ks. kemikaali.....	43	ulkopakkaus; ks. myyntipäälllys.....	50
seurantatarkastus	86	uusintamittaus	123
sisäleikkipaikka	39	uusintänäyte	118
suorituspaikka; ks. toimipaikka.....	2	vaarallisesta kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta ilmoittaminen; ks. ilmoitus (2).....	8
suunnitelmallinen valvonta	55	valitus (1)	10
suunnitelman ulkopuolinen valvonta; ks. suunnitelmallinen valvonta.....	55	valitus (2)	9
säännösten noudattamatta jättämisestä seuraava toimi	95	valmistaja	21
säännösten noudattamatta jättämisestä seuraava valvontatoimenpide	95	valmistus	11
takaisin veto	104	valtakunnallinen valvontaohjelma	64
taksa	89	valtakunnallinen valvontatietojärjestelmä	72
talousvesi	41	valvonta	51
talviuintipaikka; ks. uimaranta.....	29	valvontakohde	56
tarkastukseen käytetty aika	94	valvontakohdetyyppi	57
tarkastuksen päivämäärä	93	valvontakohteen riskiluokitus	76
tarkastuksen tyyppi	91	valvontakohteen tunnistetieto	59
tarkastus (1)	77	valvontakäynti	78
tarkastus (2)	78	valvontamenetelmä	69
tarkastuskäynti	78	valvontaprojekti	67
tarkastuspäivämäärä	93	valvontasuunnitelma; ks. ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma.....	65
tarkastustiheys	92	valvontasuunnitelman mukainen tarkastus	80
tavanomainen tarkastus	78	valvontasuunnitelman toteutuminen	68
tavara	40	valvontasuunnitelman ulkopuolinen tarkastus	81
teemapuisto; ks. perhepuisto.....	38	valvontasuunnitelmassa yksilöimätön valvonta; ks. suunnitelmallinen valvonta.....	55
teettämisuhka	112	valvontasuunnitelmassa yksilöity valvonta	55
teollisuuskemikaali	44	valvontatieto	62
terveydensuojelun valvontaohjelma; ks. valtakunnallinen valvontaohjelma.....	64	valvontatietojärjestelmä	72
terveydensuojelun valvontasuunnitelma; ks. ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma.....	65	valvontatoimenpide	70
terveyshaitta	74	valvontaviranomainen	58
terveysriski; ks. riski.....	75	valvontayksikkö; ks. valvontaviranomainen.....	58
terveysvaara	74	vertailunäyte	121
tiedottaminen	108	viranomaisvalvonta; ks. valvonta.....	51
tietojärjestelmä; ks. rekisteri.....	61	virka-apu	110
toimija	3	virtuaalinen toimipaikka; ks. toimipaikaton toimija. .	28
toiminnanharjoittaja	3	vähittäiskauppa	18
toiminta	1	vähittäismyyjä; ks. myyjä.....	25
toimintaluokka	4	vähittäismyymälä	34
toimintatyyppi; ks. toimintaluokka.....	4	vähittäismyynti	18
toimintatyyppi; ks. toimintatyyppikohtainen valvontatieto.....	73	vähittäismyyntipakkaus	50
toimintatyyppikohtainen valvontatieto	73	vähittäismyyntipiste	35
toimipaikaton toimija	28	väliaikainen kieltö	106
toimipaikka	2	Y-tunnus; ks. valvontakohteen tunnistetieto.....	59
toimittaja	22	yleinen uimaranta; ks. uimaranta.....	29
toteuma	68	ympäristöterveydenhuollon toimialakohtainen valtakunnallinen valvontaohjelma; ks. valtakunnallinen valvontaohjelma.....	64
tukkukauppa	17	ympäristöterveydenhuollon toimialakohtainen valvontasuunnitelma; ks. ympäristöterveydenhuollon	
tukkumyyjä; ks. myyjä.....	25		
tukkumyymälä	33		
tukkumyynti	17		

valvontasuunnitelma.....	65	valvontasuunnitelma;	
ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma ...	65	ks. ympäristöterveydenhuollon	
ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen		valvontasuunnitelma.....	65
valvontaohjelma; ks. valtakunnallinen		yritys- ja yhteisötunnus; ks. valvontakohteen	
valvontaohjelma.....	64	tunnistetieto.....	59
ympäristöterveydenhuollon yhteinen			